

Strategia Rozwoju Gminy Sława na lata 2023-2030

Załącznik nr 1

Diagnoza strategiczna

Sława, czerwiec 2023 r.

Zlecniodawca:

Gmina Sława

ul. Henryka Pobożnego 10

67-410 Sława

Wykonawca:

Biuro Ekspertyz i Rozwoju Gospodarczego Sp. z o. o.

ul. Kręta 11

65 - 770 Zielona Góra

Spis treści

1.	POŁOŻENIE GMINY SŁAWA.....	6
2.1	POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY GMINY SŁAWA.....	7
2.2	RYNEK PRACY W GMINIE SŁAWA	10
2.3	EDUKACJA	12
2.4	AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	15
2.4.1	FREKWENCJA WYBORCZA MIESZKAŃCÓW GMINY SŁAWA	15
2.4.2	WSKAŹNIK ZAANGAŻOWANIA SPOŁECZNEGO W FUNKCJONOWANIE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	16
2.5	ZDROWIE	17
2.6	POMOC SPOŁECZNA	19
2.7.	KULTURA	24
3.	SFERA GOSPODARCZA	26
3.1.	PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	26
3.2.	TURYSTYKA	30
3.3.	ROLNICTWO I LEŚNICTWO	34
4.	SFERA ŚRODOWISKA.....	36
4.1.	UWARUNKOWANIA MORFOLOGICZNE I HYDROLOGICZNE	36
4.2.	OBSZARY CHRONIONE	39
5.	INFRASTRUKTURA KOMUNALNA	40
5.1.	INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA, KANALIZACYJNA I GAZOWA.	40
5.2.	INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA	42
5.3.	GOSPODARKA ODPADAMI.....	43
6.	FINANSE GMINY.....	44
6.1.	DOCHODY JEDNOSTKI.....	45
6.2.	WYDATKI JEDNOSTKI.....	47
6.3.	DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU NA MIESZKAŃCA.....	49
6.4.	FUNDUSZE UNIJNE	51

SPIS TABEL

Tabela 1. Gmina Sława na tle innych gmin powiatu wschowskiego.	6
Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Sława.....	8
Tabela 3. Wskaźnik bezrobocia w gminie Sława na tle powiatu, województwa i kraju.....	11
Tabela 4. Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia w 2022 roku.	11
Tabela 5. Wykaz placówek oświatowych wraz z liczbą uczniów (stan na 12.01.2023).	12
Tabela 6. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na tle tendencji w powiecie i województwie. ...	13
Tabela 7. Frekwencja wyborcza mieszkańców gminy Sława podczas wybranych elekcji w latach 2014-2020.....	16
Tabela 8. Ochrona zdrowia w gminie Sława.....	18
Tabela 9. Powody udzielania pomocy przez OPS w Sławie.	21
Tabela 10. Wykaz głównych imprez kulturalnych w gminie Sława.	25
Tabela 11. Wybrane aspekty czytelnictwa w gminie Sława.	26
Tabela 12. Liczba przedsiębiorstw w gminie Sława na tle powiatu, województwa i kraju.	26
Tabela 13. Rodzaje prowadzonej działalności przez przedsiębiorstwa z gminy Sława (stan na 2021 r.)	27
Tabela 14. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym... 29	29
Tabela 15. Wykaz największych przedsiębiorstw w gminie Sława.....	29
Tabela 16. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i gazowej.....	41
Tabela 17. Ilość odpadów zmieszanych zbieranych w latach 2019-2021.	44
Tabela 18. Struktura dochodów gminy Sława.....	46
Tabela 19. Struktura wydatków budżetu gminy Sława.	48

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Saldo migracji na 1 tys. ludności w gminie Sława	7
Rysunek 2. Ludność w gminie Sława	8
Rysunek 3. Ludność gminy Sława w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym.	8
Rysunek 4. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na przestrzeni ostatnich lat w gminie Sława.	10
Rysunek 5. Liczba lekarzy na 10 tys. osób	19
Rysunek 6. Liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. osób	19
Rysunek 7. Liczba osób korzystających ze świadczeń opieki społecznej na podstawie wydanych decyzji administracyjnych przez OPS.	20
Rysunek 8. Wysokość środków gminy Sława przeznaczanych na pomoc społeczną.	23

Rysunek 9. Turystyka w gminie Sława.....	31
Rysunek 10. Lasy w gminie Sława.....	35
Rysunek 11. Dochody ogółem gminy Sława w latach 2017-2021.....	45
Rysunek 12. Wydatki budżetu gminy Sława w latach 2017 – 2021.....	47
Rysunek 13. Wydatki majątkowe gminy Sława.....	49
Rysunek 14. Dochody gminy Sława w przeliczeniu na mieszkańca.....	49
Rysunek 15. Wydatki budżetu gminy Sława w przeliczeniu na jednego mieszkańca.....	50
Rysunek 16. Liczba podpisanych umów ze środków europejskich.....	51

1. POŁOŻENIE GMINY SŁAWA

Gmina Sława (gmina miejsko-wiejska) położona jest w południowo-wschodniej części województwa lubuskiego. Graniczy z gminami Kolsko, Nowa Sól, Siedlisko, Szlichtyngowa, Wschowa w województwie lubuskim, gminą Kotla w województwie dolnośląskim oraz gminami Przemęt, Wijewo i Wolsztyn w województwie wielkopolskim.

Powierzchnia gminy wynosi 327 km² i jest zamieszkiwana przez 12 472 osób: 6 171 mężczyzn oraz 6 301 kobiet (stan na 31.12.2022 r.). Gęstość zaludnienia wynosi 38 os/km². Miasto Sława, leżące nad największym w makroregionie Jeziołem Sławskim o powierzchni 854 ha, zamieszkuje 4 122 osoby. Na obszarze Gminy znajduje się 21 sołectw: Bagno, Ciosaniec, Droniki, Gola, Krążkowo, Krzepielów, Krzydłowiczki, Kuźnica Głogowska, Lipinki, Lubiatów, Lubogoszcz, Łupice, Nowe Strącze, Przybyszów, Radzyń, Spokojna, Stare Strącze, Szreniawa, Śmieszkowo, Tarnów Jezierny, Wróblów.

Gmina Sława administracyjnie wchodzi w skład powiatu wschowskiego. Siedziba gminy znajduje się w Sławie.

Na rozwój gminy w istotny sposób wpływa położenie geograficzne na terenie nazwanym Pojezierzem Sławskim (mezoregion), należącym do makroregionu Pojezierza Leszczyńskiego. Jeziora i zwarte kompleksy leśne to ogromne bogactwo Sławy i okolic przyciągające o każdej porze roku turystów i wczasowiczów.

Tabela 1. Gmina Sława na tle innych gmin powiatu wschowskiego.

Gmina	Powierzchnia (km ²)	Liczba ludności
Sława	327	12 472
Szlichtyngowa	100	4 840
Wschowa	197	20 371

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Walory przyrodnicze stanowią o istotnym potencjale tej jednostki samorządu terytorialnego. Centrum obszaru leży w zlewni Jeziora Sławskiego, do którego wpadają rzeki i strumienie. Największymi dopływami są: Czernica (przepływająca przez Sławę) i Cienica. Mniejszymi dopływami są: Radzyńska Struga, Jeziorna i Dębogóra. W Lubiatowie wypływa z Jeziora Sławskiego Obrzyca, która po ok. 60 km wpada koło Cigacic do Odry. Jezioro Sławskie wraz z Obrzycą tworzy początek malowniczego szlaku kajakowego (Lubuski Szlak Wodny - dł. ok. 200 km), którym przez Kanał Dźwiński dotrzeć można rzeką Obrą do Warty i dalej do piastowskiego grodu Santok.

Odległość ze Sławy do stolicy regionu Zielonej Góry wynosi 45 km, do Poznania 104 km, do Wrocławia 130 km, natomiast do Warszawy 408 km. Ponadto dobra sieć dróg umożliwi połączenie komunikacyjne ze Wschową – 21 km, Leszmem – 40 km, Głogowem – 26 km. Do najbliższego przejścia

granicznego z Republiką Federalną Niemiec (Gubin – Guben) jest 100 km, a do granicy z Republiką Czeską w Lubawce 163 km.

2. SFERA SPOŁECZNA

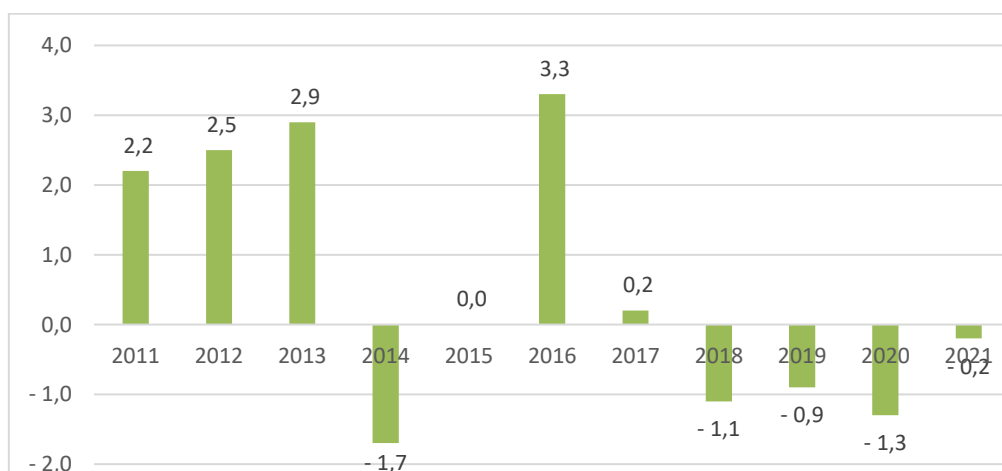
2.1 POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY GMINY SŁAWA

W analizowanym okresie 2011 – 2021 nie zaobserwowano stałego i systematycznego spadku liczby mieszkańców Gminy Sława – ich liczba utrzymuje się na zbliżonym poziomie. W 2011 r. gminę zamieszkiwało 12 506 osób (w tym 6 289 kobiet i 6 217 mężczyzn). Na koniec 2021 r. według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ta wynosiła 12 472 osoby (w tym 6 301 kobiet i 6 171 mężczyzn).

Struktura płci wpisuje się w ogólnopolski trend – w większości gmin tego typu liczba kobiet jest większa (krótsza średnia wieku mężczyzn). Podobnie w gminie Sława każdego roku zauważyć można przewagę liczebną kobiet, choć nie jest ona znacząca.

Na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego saldo migracji w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2011-2021 wahało się pomiędzy 2,2 a -0,2. Zauważalna jest tendencja spadkowa w badanym okresie. W 2011 roku zarejestrowano 214 zameldowań oraz 186 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosiło 2,2. Natomiast w 2021 roku odnotowane zostały 140 zameldowania i 142 wymeldowania, co dało wynik ujemny – 0,2.

Rysunek 1. Saldo migracji na 1 tys. ludności w gminie Sława

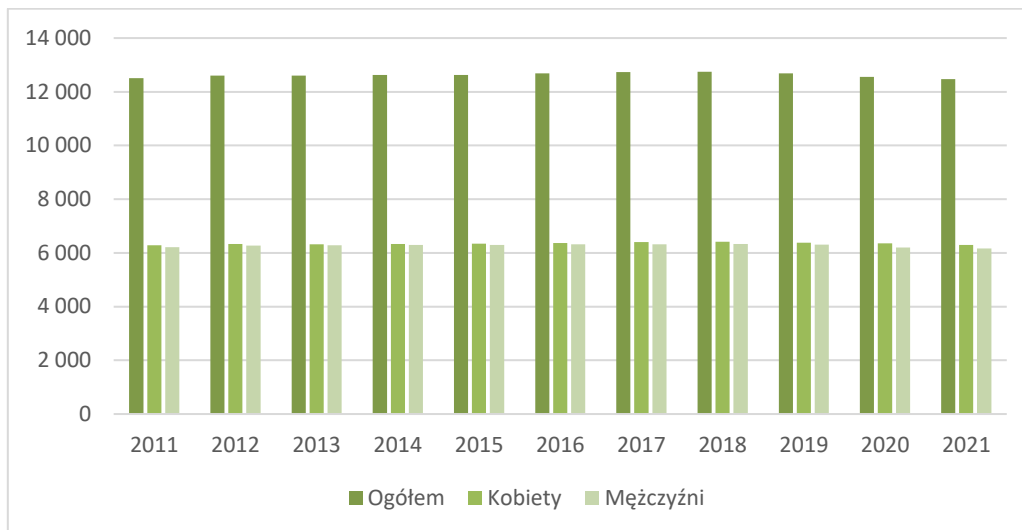

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Ujemne saldo migracji przekłada się niestety na efekty społeczno-gospodarcze dla gminy:

- Spadek ilości podatków z tytułu PIT pośrednio wpływających do budżetu.
- Spadek wpływów z podatków i opłat lokalnych.

Rysunek 2. Ludność w gminie Sława

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

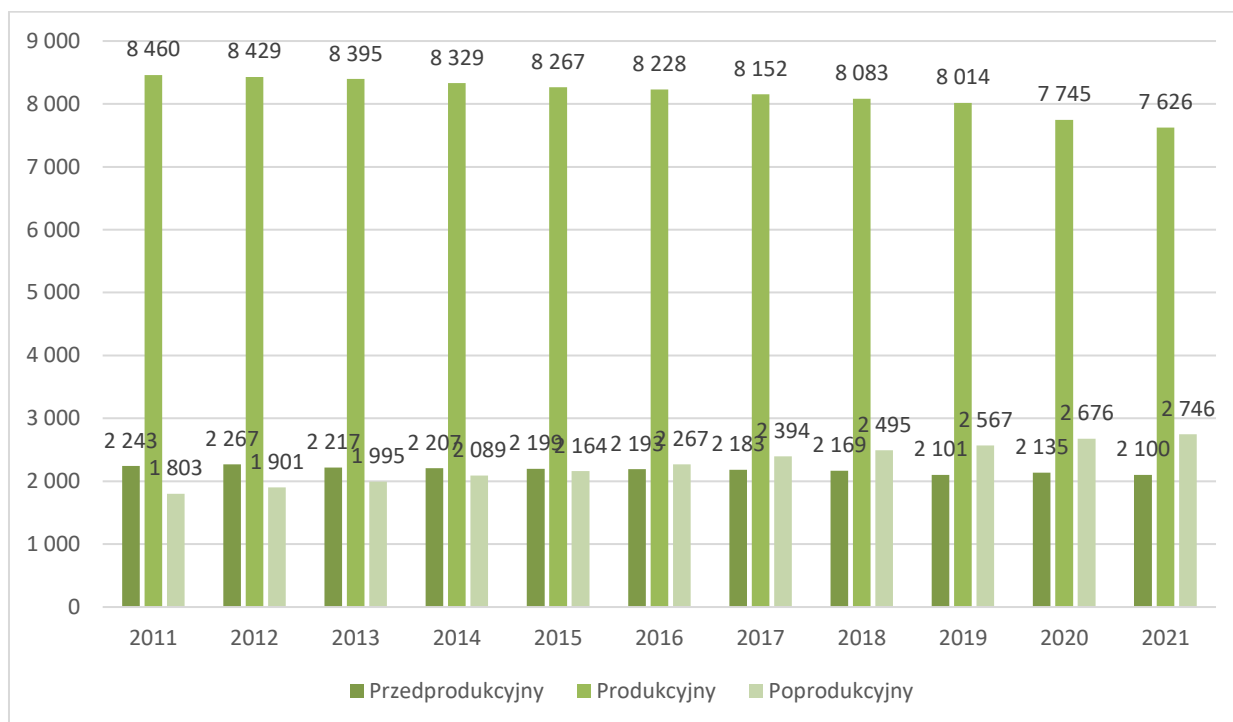
Negatywne tendencje związane z przyrostem naturalnym widoczne w większości gmin są także udziałem gminy Sława – w ostatnich latach odnotowano ujemny przyrost naturalny. W latach 2011-2021 wskaźnik ten się wahał, aby w 2018 roku osiągnąć na stałe wartość ujemną.

Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Sława

Na 1000 ludności:											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
zgony	9,99	7,01	8,54	8,72	9,68	7,66	7,78	9,74	10,51	11,20	14,08
przyrost naturalny	1,84	4,86	0,79	2,93	1,74	2,29	2,91	-0,71	-2,35	-1,59	-6,56
urodzenia żywe	11,83	11,87	9,33	11,66	11,42	9,95	10,69	9,03	8,16	9,61	7,52

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Rysunek 3. Ludność gminy Sława w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym.

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Prognozy demograficzne dla Polski jednoznacznie wskazują na niekorzystne kierunki zmian. Przewiduje się, że w 2035 r. populacja kraju zmniejszy się w stosunku do obecnej o ponad 2 miliony. Głównym powodem będzie ujemny przyrost naturalny, który z większą intensywnością będzie występował na terenach miejskich niż wiejskich. Wydłużenie się przeciętnego trwania życia i jednocześnie niski poziom dzietności, będą powodować niekorzystne zmiany w strukturze wieku. W perspektywie, do 2035 roku, nastąpi gwałtowny proces starzenia się społeczeństwa. Obserwując dane z ostatnich lat dotyczących gminy Sława także zaobserwować można trend spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym przy równoczesnym zwiększaniu liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Należy w związku z tym przyjąć, że gmina także zostanie dotknięta skutkami starzenia się społeczeństwa. Taki stan rzeczy niesie za sobą długofalowe konsekwencje, polegające m.in. na zmniejszeniu siły roboczej w gminie, spadku liczby osób aktywnych zawodowo, zwiększeniu zapotrzebowania na usługi opiekuńcze oraz aktywizację dla grupy seniorów.

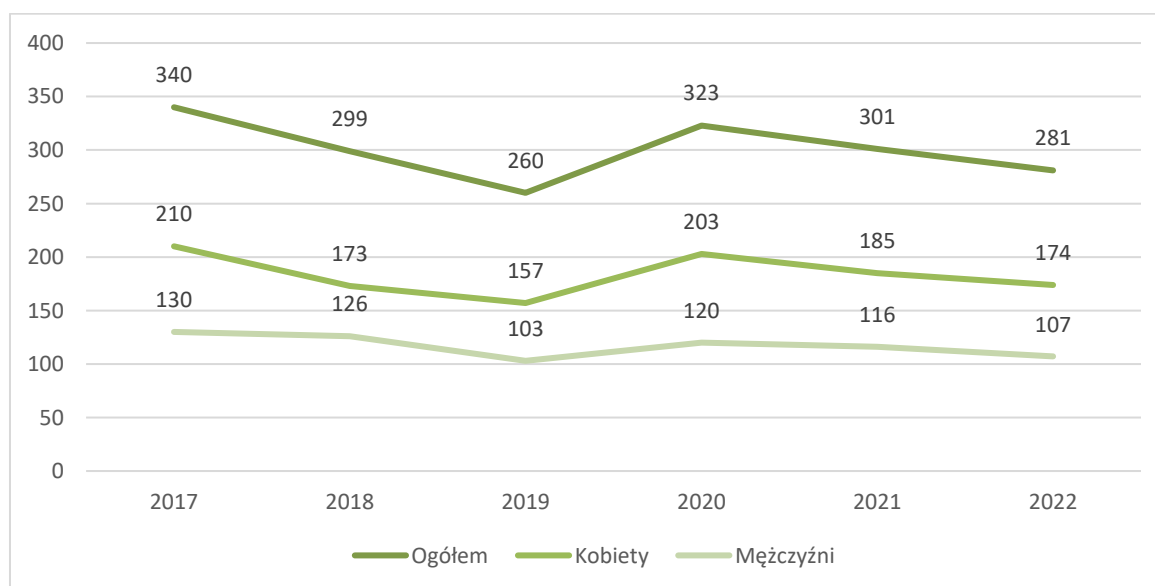
2.2 RYNEK PRACY W GMINIE SŁAWA

Zgodnie z Ustawą o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu - bezrobotny to osoba niezatrudniona i nie wykonująca innej pracy zarobkowej zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie lub służbie, nie ucząca się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania rejonowym urzędzie pracy.

Zgodnie z teorią ekonomii bezrobocie jest normalnym zjawiskiem polegającym na tym, że na rynku pracy są osoby chcące pracować, ale pozostające bez zajęcia. Zjawisko to podlega podstawowym prawom ekonomii popytowo (ludzie szukający pracy) podażowej (pracodawcy poszukujący pracy). Jako naturalny poziom bezrobocia niektórzy ekonomiści przyjmują 6%. Bezrobocie takie to wynik fluktuacji na rynku pracy, część osób zmienia pracę, poszukuje nowej posady itp.

Bezrobocie nie tylko samo jest problemem społecznym, ale leży także u podstaw wielu innych kwestii społecznych. I tak np. szczególnie długotrwałe bezrobocie związane jest z obniżeniem standardu materialnego życia nie tylko samego bezrobotnego, ale i całej jego rodziny. Stąd bardzo często obszary długotrwałego bezrobocia pokrywają się w danym społeczeństwie z obszarami ubóstwa. To z kolei może powodować rozprzestrzenianie się rozmaitych patologii społecznych, rozpad rodziny obniżenie zdrowotności społeczeństwa. Nawet krótkotrwały okres bezrobocia nie pozostaje bez wpływu na kondycję psychiczną osób dotkniętych tym problemem.

Rysunek 4. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na przestrzeni ostatnich lat w gminie Sława.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie

Jak wspomniano powyżej poziom bezrobocia rzutuje w pierwszej kolejności na kondycję społeczno-ekonomiczną mieszkańców gminy. W skali makroekonomicznej pociąga za sobą drenaż finansów publicznych na zasiłki i inne świadczenia socjalne oraz na programy przeciwdziałania bezrobociu, powoduje zmniejszenie dochodów budżetowych państwa (a tym samym pośrednio gmin), ponieważ bezrobotni nie płacą podatków dochodowych, nie płacą składek na ubezpieczenie społeczne, nie kupują towarów. Niemożność znalezienia pracy skłania młodych, wykształconych ludzi do emigracji zarobkowej.

Wskaźnik bezrobocia, mierzony jako udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był w gminie Sława wyższy niż w województwie lubuskim i w 2021 r. wyniósł 4,2% (w regionie 3,1%). W stosunku do 2017 r. sytuacja na analizowanym obszarze uległa poprawie: wówczas wskaźnik bezrobocia wynosił 4,4% i także był wyższy od regionalnego (3,9%). W gminie Sława widoczny jest spadek bezrobocia w ciągu ostatnich pięciu lat. Jego wzrost miał miejsce w 2020 roku i był skutkiem pandemii COVID-19 – podobne wahanie bezrobocia można było zaobserwować w skali globalnej. Jednak, jak widać na Rysunku 4. sytuacja na rynku pracy w gminie Sława ustabilizowała się i osiągnęła poziom bliski temu sprzed pandemii.

Tabela 3. Wskaźnik bezrobocia w gminie Sława na tle powiatu, województwa i kraju.

Obszar	2017	2021
Gmina Sława	4,4	4,2
Powiat wschowski	5,1	4,7
Lubuskie	3,9	3,1
Polska	4,6	4,0

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie; Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Jak wynika z danych Powiatowego Urzędu Pracy we Wschowie na koniec 2022 roku w gminie Sława bez pracy pozostawało 281 osób. Wśród osób bezrobotnych przeważały kobiety i była to wyraźna dominacja (61%). Z punktu widzenia poziomu życia na analizowanym obszarze ważne jest, że wśród osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wschowie w grudniu 2022 r. jedynie 13% miało prawo do zasiłku.

Tabela 4. Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia w 2022 roku.

	Polska	Lubuskie	Powiat wschowski
wyższe	14,4%	11,2%	9,2%
średnie (policealne oraz średnie zawodowe i ogólnokształcące)	34,1 %	31,2%	31,2%
zasadnicze zawodowe	25,0	28,4%	32,7%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

2.3 EDUKACJA

Do jednych z głównych zadań gminy jako jednostki samorządu terytorialnego należy świadczenie usług edukacyjnych na poziomie przedszkolnym i podstawowym. Obecnie Gmina Sława jest organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych:

Tabela 5. Wykaz placówek oświatowych wraz z liczbą uczniów (stan na 12.01.2023).

Lp.	Nazwa i adres	Oddziały	Liczba uczniów
1.	Przedszkole Czesława Janczarskiego w Sławie, ul. Sportowa 7	-	189
2.	Szkoła Podstawowa im. Franciszka Niewidziajły w Sławie ul. Odrodzonego Wojska Polskiego 16	-	635
3.	Szkoła Podstawowa w Ciosańcu 27	Szkoła Podstawowa w Ciosańcu	164
		Szkoła Podstawowa w Ciosańcu Filia w Łupicach	36
		Zespół Wychowania Przedszkolnego w Ciosańcu	22

		Zespół Wychowania Przedszkolnego w Łupicach	18
4.	Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Krzepielowie 35	Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Krzepielowie	117
		Zespół Wychowania Przedszkolnego w Krzepielowie	14
5.	Szkoła Podstawowa w Starym Strączu 195	-	110
6.	Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Sławie	Liceum Ogólnokształcące	18
	Sława, ul. Ogrodowa 1	Technikum	163
		Branżowa Szkoła I stopnia	150

Źródło: Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych.

Ponadto na terenie gminy Sława role wychowawczo-oświatowe pełnią następujące placówki niepubliczne:

- Przedszkole Niepubliczne "Bajka" w Sławie – 125 dzieci
- Przedszkole Niepubliczne Kraina Pani Sowy w Sławie – 44 dzieci
- Przedszkole Niepubliczne Promyk w Sławie - 40 dzieci
- Niepubliczny Żłobek i Przedszkole Promyk w Śmieszkowie - 55 dzieci
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa Happy House - 95 dzieci

Przy Niepublicznym Żłobku i Przedszkolu Promyk w Śmieszkowie, Przedszkolu Niepublicznym "Bajka", Przedszkolu Niepublicznym Kraina Pani Sowy funkcjonują ośrodki opiekuńcze dla dzieci do lat 3 dla najmłodszych mieszkańców gminy Sława.

Tabela 6. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na tle tendencji w powiecie i województwie.

	2011	2021
Gmina Sława		
szkoła podstawowa	866	1 127
gimnazjum	419	0

Powiat wschowski		
Szkoła podstawowa	2 597	3 339
gimnazjum	1 424	0
Lubuskie		
Szkoła podstawowa	57 346	82 622
gimnazjum	33 187	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Na obszarze gminy Sława zaobserwować można ogólną tendencję spadkową liczby uczniów. W latach 2011-2021 liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych co prawda zwiększyła się z 866 do 1 127, jednak biorąc pod uwagę likwidację gimnazjów należy uznać, że ogólna liczba uczniów uległa zmniejszeniu z 1 285 w 2011 roku (szkoła podstawowa i gimnazjum) do 1 127 w 2021 roku. W analogicznym okresie zjawisko powyższe (w podobnej skali) wystąpiło również w województwie lubuskim i powiecie wschowskim.

Na poziom edukacji wpływa nie tylko dostępność do placówek oświatowych, ale również jakość infrastruktury. Ośrodki edukacyjne zlokalizowane na terenie gminy Sława są w dobrym stanie technicznym i nie wymagają dużych nakładów finansowych. Każda ze szkół jest wyposażona w zaplecze sportowe – hale bądź sale. Część z nich wymaga termomodernizacji. Ponadto z przyczyn ekonomicznych i ekologicznych wskazana jest sukcesywna wymiana źródeł ciepła i energii elektrycznej w placówkach.

Istotne znaczenie dla rozwoju edukacji ma dostęp do komputerów z Internetem. Na obszarze gminy Sława najlepiej wyposażoną szkołą podstawową jest Szkoła Podstawowa im. Franciszka Niewidziajły w Sławie: komputery z dostępem do Internetu znajdują się we wszystkich salach lekcyjnych (33 oddziały). Ponadto uczniowie korzystają w dwóch pracowni komputerowych (40 komputerów), dwóch komputerów w bibliotece szkolnej oraz dwóch w świetlicy. Wyposażenie pozostałych szkół podstawowych jest zdecydowanie skromniejsze: W Szkole Podstawowej w Starym Strączu w sali Informatycznej do dyspozycji uczniów jest 18 komputerów z dostępem do internetu. Szkoła Podstawowa w Ciosańcu posiada 13 komputerów w klasach oraz 18 komputerów w sali informatycznej. Filia w Łupicach natomiast posiada w sumie 3 komputery. W Szkole Podstawowej w Krzepielowie pracownia komputerowa jest wyposażona w 22 komputery oraz 8 komputerów w klasach i po jednym w bibliotece i świetlicy. Z powyższego wynika, że wskazane są działania w zakresie dalszej cyfryzacji szkół, zmierzające do zapewnienia uczniom dostępu do najnowocześniejszych technologii informatycznych.

Podsumowując charakterystykę warunków działania szeroko pojętej edukacji, stwierdzić można, że zachodzące przemiany demograficzne sprawiają, że działania inwestycyjne w zakresie infrastruktury szkolnej i przedszkolnej powinny koncentrować się na modernizacji już istniejących obiektów oświatowych i doposażenia ich w nowoczesne źródła energii oraz technologie cyfrowe.

2.4 AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Aktywnie funkcjonujące społeczeństwo obywatelskie świadome swoich praw i obowiązków, a także partycypujące w polityce publicznej samorządu gminnego stanowi podstawę rozwoju każdej gminy.

Podjmując się analizy społeczeństwa obywatelskiego na obszarze gminy Sława autorzy niniejszej diagnozy za kluczowe uznali zbadanie dwóch wskaźników świadczących o stopniu jego rozwoju:

- Wskaźnik frekwencji wyborczej mieszkańców gminy,
- Wskaźnik zaangażowania społecznego w funkcjonowanie organizacji pozarządowych.

2.4.1 FREKWENCJA WYBORCZA MIESZKAŃCÓW GMINY SŁAWA

Miarą aktywności społecznej mieszkańców jest frekwencja wyborcza. Porównanie informacji dotyczących frekwencji wyborczej wskazuje na gminę Sława, jako gminę charakteryzującą się niższym niż w Polsce poziomem uczestnictwa w wyborach ogólnokrajowych. Zdecydowanie większy jest udział mieszkańców gminy w wyborach lokalnych. Zwiększona partycypacja obywateli gminy w procedurze wyboru do samorządu pokazuje, że mieszkańcy bardziej interesują się sprawami lokalnymi, niż sprawami krajowymi, na który mają mniejszy wpływ. Mieszkańcy w małych miejscowościach doskonale znają swoich przedstawicieli. Tematy kampanii wyborczych dotyczą bezpośrednio życia ich środowisk np. budowa dróg, kanalizacji, placów zabaw, oświetlenia itp.

W gminie Sława jednak widać w ostatnich latach ogólnopolski trend zwiększonej frekwencji i wzrostu zainteresowania partycypacją w wyborach.

Tabela 7. Frekwencja wyborcza mieszkańców gminy Sława podczas wybranych elekcji w latach 2014-2020.

Nazwa wyborów	Gmina Sława	Powiat Wschowski	Województwo wo	Kraj
Wybory samorządowe 2014	48,79%	51,35%	44,63%	47,21%
Wybory prezydenta RP 2015 (I tura)	41,37%	41,86%	43,37%	48,96%
Wybory prezydenta RP 2015 (II tura)	47,04%	48,79%	49,41%	55,34%
Wybory parlamentarne 2015	11,97%	11,01%	12,93%	16,47%
Wybory samorządowe 2018	51,34%	43,28%	45,54%	48,83%
Wybory do parlamentu europejskiego 2019	36,79%	35,95%	42,10%	45,68%
Wybory parlamentarne 2019	53,89%	53,02%	57,20%	61,74%
Wybory prezydenta 2020 (I tura)	59,94%	58,65%	61,41%	64,51%
Wybory prezydenta 2020 (II tura)	64,58%	63,10%	64,95%	68,18%
Średnia:	46,19%	45,22%	46,83%	50,76%

Źródło: Dane Państwowej Komisji Wyborczej

2.4.2 WSKAŹNIK ZAANGAŻOWANIA SPOŁECZNEGO W FUNKCJONOWANIE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Miernikiem działań społeczności lokalnej jest również ilość organizacji pozarządowych oraz podejmowanych przez nich inicjatyw. Na terenie gminy Sława działa aktywnie około 25 organizacji pożytku publicznego:

- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Zarząd Rejonowy w Sławie
- Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP
- Stowarzyszenie Witosława
- Stowarzyszenie na Rzecz Odnowy i Rozwoju Wsi Lubogoszcz – Letnisko Lubogoszcz
- Sławskie Stowarzyszenie Historyczno-Eksploracyjne Ocalić od zapomnienia
- Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Województwa Lubuskiego we Wschowie z siedzibą w Sławie
- Lubuski Klub Żeglarski im. Mariusza Zaruskiego
- Ratownictwo Wodne Sława
- Uczniowski Klub Sportowy Sparta Sława

- Uczniowski Klub Sportowy Yacht Club Sława
- Klub Sportowy DĄB Sława - Przybyszów
- Miejski Klub Sportowy Sparta Sława
- Stowarzyszenie Lasy i jeziora
- Stowarzyszenie Las, woda & blues
- Fundacja Autenticon Sława
- Klub Sportowy Solid Sport
- Klub Sportowy Topola Łupice
- Sławskie Stowarzyszenie Badmintonowo-Tenisowe
- Uczniowski Klub Sportowy Mar-Goll
- Stowarzyszenie Akademia Dorosłego Człowieka w Sławie
- Koła Gospodyń Wiejskich m.in. w Lipinkach, Radzynie, Lubogoszczy

Część organizacji to podmioty stosunkowo młode, powstałe na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat. W zdecydowanej większości stowarzyszenia i fundacje nie dysponują tzw. kapitałem żelaznym organizacji. Przychody organizacji są niższe niż 50 000 złotych.

Funkcjonujące na obszarze gminy Sława organizacje pozarządowe borykają się z licznymi problemami, do których zaliczyć należy: ograniczony dostęp do środków finansowych, brak umiejętności pozyskiwania środków zewnętrznych, brak znajomości procedur księgowych. W konsekwencji wskazane jest podjęcie działań zmierzających do wsparcia zakładania i funkcjonowania tych organizacji.

Co roku w ramach przyjmowanego przez Radę Miejską rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi podmioty te otrzymują wsparcie na realizację zadań statutowych. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych ma ogromne znaczenie dla rozwoju lokalnej społeczności. Władze samorządowe zdając sobie sprawę z wagi partycypacji społecznej w zarządzaniu gminą starają się wspierać działalność organizacji i stymulować ich powstawanie oraz rozwój.

2.5 ZDROWIE

Na kondycję społeczności lokalnej w gminie znaczący wpływ ma dostępność do infrastruktury ochrony zdrowia.

Z dostępnych informacji wynika, że w gminie Sława na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat liczba zakładów opieki zdrowotnej utrzymywała się na stałym poziomie – w 2021 roku zmniejszyła się o 2 w stosunku do 2019 roku. Jednocześnie obserwuje się wzrost ilości świadczonych usług przez

lekarzy rodzinnych (w 2012 r. – 43 895 porad POZ, w 2021r. – 48 539 porad POZ), co wynika z rosnącej świadomości społeczeństwa na temat własnego zdrowia.

Tabela 8. Ochrona zdrowia w gminie Sława

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Przychodnie										
ogółem	6	6	7	7	7	7	7	7	6	5
Porady lekarskie										
ogółem	43895	46766	47668	48626	49854	49411	49562	49630	39554	48539
Apteki ogólnodostępne										
Apteki	4	4	4	4	4	4	3	3	4	3

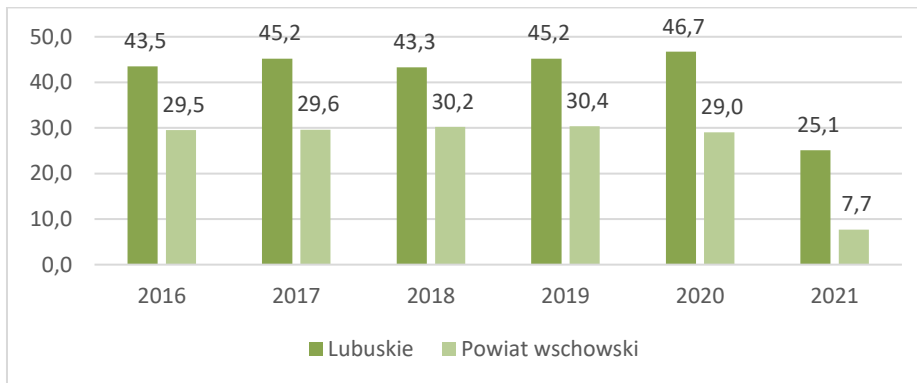
Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Mieszkańcy gminy Sława w zakresie specjalistycznych usług medycznych w większości wypadków korzystają z usług Nowego Szpitala we Wschowie, ul. ks. Andrzeja Kostki 33. Ponadto szpitalną opiekę zdrowotną zapewniają szpitale w Nowej Soli oraz Głogowie. Wszystkie jednostki są dostępne w odległości około 30 km od gminy Sława, co stanowi pewien komfort w przypadku potrzeby hospitalizacji.

Jedną z przesłanek odzwierciedlających dostępność ludności do opieki medycznej, jest liczba ludności na łóżko w szpitalach ogólnych. Na terenie województwa lubuskiego w 2021 r. było to 243 osób na łóżko szpitalne. Natomiast wskaźnik łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności wynosił 41,09 – w ciągu ostatniego dziesięciolecia utrzymuje się na podobnym poziomie.

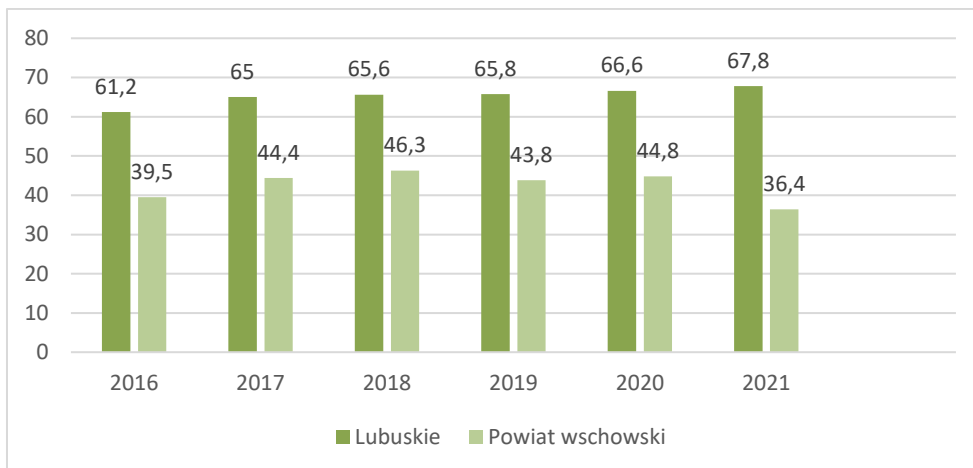
Równie istotną kwestią jest dostępność personelu medycznego dla mieszkańców gminy Sława. Jak wynika z danych GUS, na terenie całego powiatu wschowskiego w 2021 r. na 10 tys. mieszkańców przypadało 7,7 lekarzy oraz 36,4 pielęgniarek i położnych. Wskaźniki te były znacząco niższe od średniej dla regionu. W województwie lubuskim w 2021 r. na 10 tys. mieszkańców przypadało 25,1 lekarzy i 67,8 pielęgniarki i położne. Co więcej, w ostatnich latach zaobserwować można spadek tych wskaźników.

Rysunek 5. Liczba lekarzy na 10 tys. osób

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Rysunek 6. Liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. osób

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

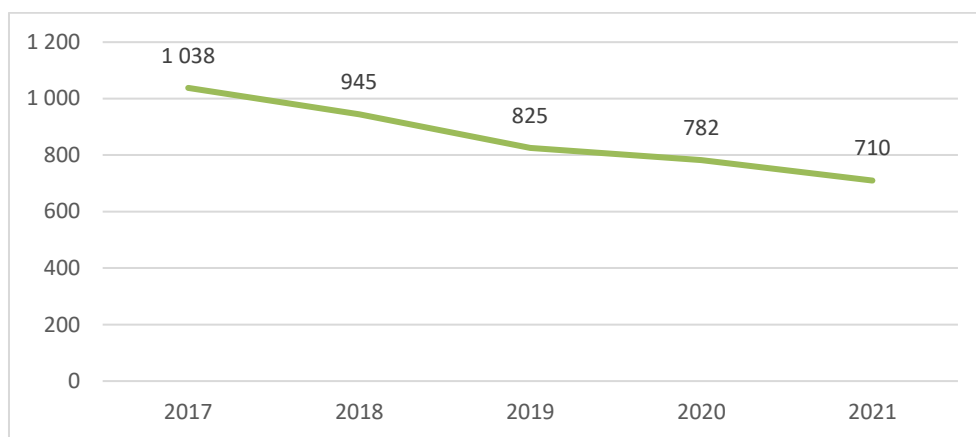
Niezwykle ważnym problemem jest zaawansowany wiek wielu lekarzy oraz brak chętnych do podjęcia specjalizacji w dziedzinie medycyny rodzinnej. W rezultacie w najbliższych latach w gminie może pojawić się problem tzw. luki pokoleniowej. Podobne zagrożenie występuje na terenie całego kraju.

2.6 POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. O kondycji ekonomicznej społeczności lokalnej świadczy

w dużym stopniu ilość transferów socjalnych z budżetu gminy na rzecz mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jak widać na poniższym wykresie, liczba osób korzystających ze świadczeń opieki społecznej na terenie gminy Sława regularnie maleje z każdym rokiem, co świadczy o poprawie kondycji finansów lokalnej społeczności.

Rysunek 7. Liczba osób korzystających ze świadczeń opieki społecznej na podstawie wydanych decyzji administracyjnych przez OPS.

Źródło: Dane OPS w Sławie.

Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) w Sławie jest bezpośrednim organizatorem i wykonawcą zadań pomocy społecznej na terenie gminy Sława. OPS jest instytucją samorządową, która realizuje gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych. Świadczy szeroko rozumianą pomoc społeczną, wspierając mieszkańców znajdujących się w trudnym położeniu życiowym. Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławie, na podstawie upoważnienia organu wykonawczego gminy, ma prawo wydawać decyzje administracyjne w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej.

Do zadań Ośrodka w zakresie pomocy społecznej należy m.in.

- wsparcie rodzin w Sławie znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej - podejmowanie działań zorientowanych na usamodzielnianiu się każdej z potrzebujących osób oraz ułatwieniu im osiągnięcia warunków życiowych na godnym poziomie,
- udzielanie pomocy finansowej - zapewnienie stałego dochodu osobom z miejscowości Sława, które nie posiadają pracy, mają zbyt niskie wynagrodzenia lub są niepełnosprawne oraz wsparcie finansowe rodzin, które chwilowo znajdują się w trudnej sytuacji i wymagają okresowej interwencji,

- zapewnienie dostępu do specjalistów - umożliwienie skorzystania z profesjonalnej pomocy (m.in. prawnej i psychologicznej) osobom dotkniętym przemocą w rodzinie lub innymi skutkami patologii społecznej,
- włączanie do życia osób wykluczonych społecznie - integracja takich osób ze środowiskiem, w którym aktualnie funkcjonują.

Najczęstszym powodem ubiegania się mieszkańców gminy Sława o pomoc finansową jest bezrobocie, a w drugiej kolejności ubóstwo. Ponadto wśród powodów ubiegania się o pomoc społeczną, które pojawiają się u beneficjentów Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławie znalazły się: długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm, trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego oraz bezdomność.

Tabela 9. Powody udzielania pomocy przez OPS w Sławie.

Powody udzielonej pomocy	2018	2019	2020	2021
Ubóstwo	312	236	209	222
Długotrwała lub ciężka choroba	236	236	177	179
Niepełnosprawność	166	162	154	140
Potrzeba ochrony macierzyństwa	218	205	54	120
Bezrobocie	329	290	269	254
Alkoholizm	12	12	11	18
Narkomania	0	0	0	0
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	280	275	291	219
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	11	20	16	19
Bezdomność	8	8	6	6

Źródło: Dane OPS w Sławie.

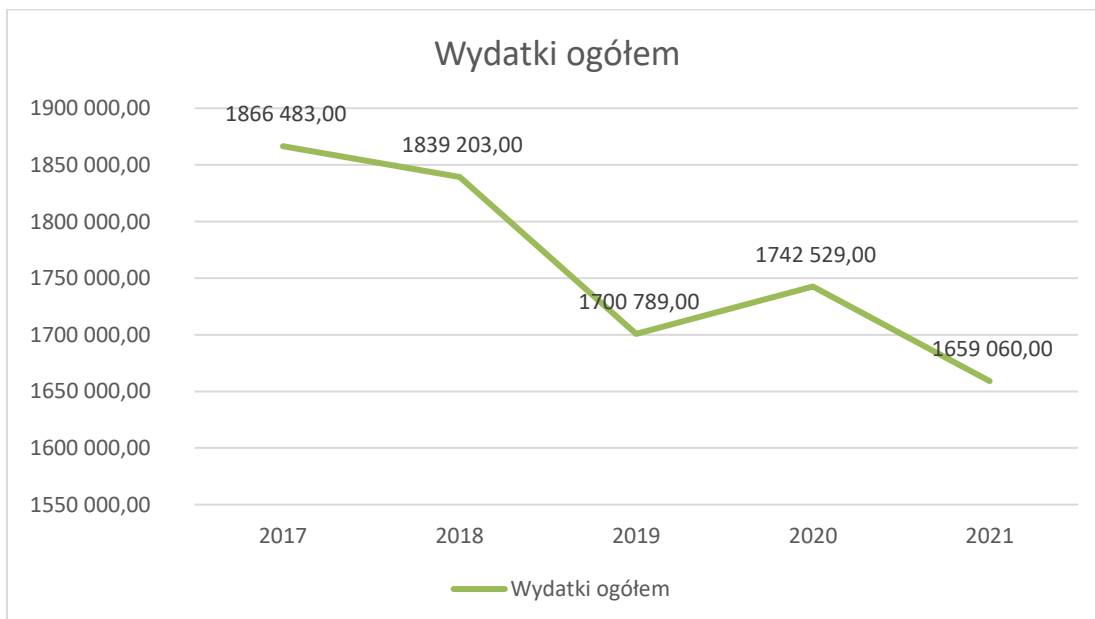
Pozostałe formy pomocy mieszkańcom, które zapewnia Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie, to m.in.:

- Dożywanie w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”, którego strategicznym celem jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.
- Usługi opiekuńcze: Mieszkańcy gminy, którzy z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawieni mogą skorzystać z pomocy w postaci usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, które świadczą osoby zatrudnione jako opiekunki w OPS. W 2021r. 33 osoby były objęte tą formą pomocy, a 4 osoby w formie specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi były świadczone od poniedziałku do piątku, w wyjątkowych sytuacjach również w dni wolne od pracy. Ponadto realizowane są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- Kierowanie do domów pomocy społecznej: Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. W 2021 roku w domach pomocy społecznej przebywało 17 mieszkańców z terenu gminy Sława.
- Program Prac Społecznie Użytecznych: Skierowany jest do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Prace społecznie użyteczne są ukierunkowane przede wszystkim na osoby długotrwale bezrobotne, które znajdują się w najtrudniejszej sytuacji materialnej. Z tego też względu osoby do prac społecznie użytecznych są kwalifikowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2021 roku 12 osób bezrobotnych z terenu Gminy Sława skorzystało z możliwości aktywizacji w ramach prac społecznie użytecznych.
- Wypoczynek letni: Każdego roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie przy współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie podejmuje działania, mające na celu zapewnienie wypoczynku letniego dzieciom z rodzin najbardziej potrzebujących z terenu gminy. W 2021 r. w koloniach uczestniczyło 10 dzieci z terenu gminy Sława.
- Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa: Celem Programu jest dotarcie z pomocą żywnościową do grup osób najbardziej potrzebujących w całej Polsce. W 2021r. w ramach programu 699 osób najbardziej potrzebujących z terenu Gminy Sława skorzystało ze wsparcia w postaci żywności.

- Praca socjalna: Jest to działalność ułatwiająca jednostkom, grupom, środowiskom adaptację w zmieniających się warunkach życia poprzez organizowanie dostępu do całego systemu usług umożliwiających w ostatecznym efekcie samodzielność życiową i godne uczestnictwo w życiu społecznym. Pracownik socjalny podejmuje szereg działań w ramach pracy socjalnej na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w środowisku. Celem rozwiązywania problemów pracownik socjalny prowadzi wiele rozmów, podejmuje działania interwencyjne, wspiera potrzebujących w rozwiązywaniu problemów, pomaga załatwiać sprawy skomplikowane, współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami.

Wydatki na pomoc społeczną obejmują także koszty związane z administrowaniem i zatrudnieniem personelu OPS. Mimo relatywnie niskiego poziomu bezrobocia w gminie Sława transfery socjalne są znaczące, co pokazuje, że oficjalne dane statystyczne (osoba bezrobotna musi być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy) nie zawsze mogą odzwierciedlać rzeczywistą sytuację ekonomiczną ludności, chociaż liczba osób potrzebujących pomocy społecznej ze względu na bezrobocie spadła w ciągu ostatnich pięciu lat niemal o połowę. Także wahania poziomu bezrobocia spowodowane pandemią nie pogorszyły na tyle sytuacji materialnej mieszkańców gminy, aby musieli oni w większym stopniu korzystać ze świadczeń pomocy społecznej. W ostatnich latach wyraźnie widać tendencję spadkową w wysokości przyznawanych świadczeń oraz liczbie rodzin potrzebujących pomocy ze względu na ubóstwo co może świadczyć o poprawie sytuacji ekonomicznej mieszkańców oraz o skutecznych działaniach gminy podjętych a rzecz aktywizacji społecznie wykluczonych.

Rysunek 8. Wysokość środków gminy Sława przeznaczanych na pomoc społeczną.

Źródło: Dane OPS w Sławie.

Poprawiająca się sytuacja nie wyklucza jednak kontynuacji działań na rzecz aktywnej integracji, włączenia społecznego oraz wsparcia tworzenia podmiotów ekonomii społecznej na terenie jednostki. Winno się także realizować projekty na rzecz osób NEET (z ang. Not in Education, Employment, or Training), czyli osób które nie kontynuują edukacji, nie biorą udziału w żadnym szkoleniu zawodowym i nie pracują i nie są ujęte w oficjalnych statystykach dotyczących np. stopy bezrobocia.

2.7. KULTURA

Dla mieszkańców danego obszaru istotne jest zaspokojenie potrzeb wyższego rzędu, w tym potrzeb kulturalnych. Ludność w czasie wolnym korzysta z wielu przejawów życia kulturalnego oferowanego zarówno przez sektor biznesu, jaki i sektor publiczny.

W większości gmin istotnym czynnikiem pobudzania życia kulturalnego są ośrodki kultury finansowane ze środków publicznych i operujące na majątku samorządu. Rolę animatora życia kulturalnego w gminie Sława pełni Sławskie Centrum Kultury i Wypoczynku w Sławie, który realizuje zadania z zakresu organizacji imprez kulturalnych oraz animacji czasu wolnego. Swoją misję SCKiW realizuje przy pomocy czterech domów kultury, które mu podlegają, kolejno w Sławie, Krzepielowie, Ciosańcu i Śmieszkowie:

- **Dom Kultury w Sławie** - prowadzone są zajęcia dla dzieci i dorosłych: plastyczne, taneczne, wokalne, sekcja brydża sportowego.

W kalendarz stałych imprez wpisały się m.in.:

- Coroczny finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- Konkurs Wypieków Wielkanocnych,
- Dzień Dziecka,
- Lato bez granic- Dni Sławy,
- Pożegnanie Lata w Rytmie Disco,
- Muzyczna Uczta U św. Michała Archanioła w Sławie,
- Wybory Miss Sławskiej Plaży.

Organizowane są także spektakle teatralne dla dzieci, projekcje bajek, filmów, wystawy, spotkania kulturalno - edukacyjne dla dorosłych.

- **Dom Kultury w Śmieszkowie** - prowadzone są bezpłatne zajęcia plastyczne, taneczne i świetlicowe. Do najważniejszych imprez organizowanych przez dom kultury należą Akademia z okazji Święta Babci, Akademia z okazji Święta Mam, Dzień Dziecka, Uroczysta Akademia z okazji Święta Kobiet, Lubuska Gala Taneczna, Andrzejki, Spotkanie Opłatkowe, Mikołajki.

Organizowane są także spektakle teatralne dla dzieci, projekcje bajek, filmów, wystawy, spotkania kulturalno - edukacyjne dla dorosłych.

- **Dom Kultury w Krzepielowie** - odbywają się tu zajęcia taneczne Zespołu Pieśni i Tańca im. Michała Krechowca w Krzepielowie (grupa młodsza, grupa starsza) zajęcia plastyczne oraz zajęcia świetlicowe. Organizowane są: Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, ferie zimowe, Jesienny Piknik Rodzinny, Andrzejki, Mikołajki i inne imprezy okolicznościowe. Organizowane są także spektakle teatralne dla dzieci, projekcje bajek, filmów, wystawy, spotkania kulturalno - edukacyjne dla dorosłych.
- **Dom Kultury w Ciosańcu** - prowadzone są tu zajęcia plastyczne, teatralne i taneczne. Organizowane są także spektakle teatralne dla dzieci, projekcje bajek, filmów, wystawy, spotkania kulturalno - edukacyjne dla dorosłych. Do najważniejszych imprez organizowanych przez dom kultury należą: Dzień Babci i Dziadka, Dzień Kobiet, Powitanie wiosny „Ciosanieckie pisanki”, Dzień Matki, Dzień Dziecka,

Tabela 10. Wykaz głównych imprez kulturalnych w gminie Sława.

Rodzaj imprezy	Cykliczność	Kiedy
Festiwal muzyczny "Las, woda & Blues"	Co roku	w maju
Jarmark Produktu Lokalnego	Co roku	w maju
Festiwal Piosenki "Śpiewać może Każdy"	Co roku	w czerwcu
Rap Stacja Festiwal	Co roku	w lipcu
Parafiada Myśliwska	Co roku	w lipcu
Dni Sławy - "Lato bez Granic"	Co roku	w sierpniu
Pożegnanie Lata w Rytmie Disco	Co roku	w sierpniu
Festiwal Chóralny u Św. Michała Archanioła w Sławie	Co roku	we wrześniu

Źródło: Dane Sławskiego Centrum Kultury i Wypoczynku

Uzupełniającą rolę kulturotwórczą na terenie gminy Sława pełnią biblioteki. Sieć biblioteczną na terenie miasta i gminy Sława tworzy Biblioteka Publiczna w Sławie wraz z trzema filiami w miejscowościach: Ciosaniec, Krzepielów i Stare Strącze. Obsługują one czytelników z terenu miasta i gminy, osoby przebywające tymczasowo na terenie gminy i turystów. Głównym zadaniem biblioteki jest gromadzenie, w tym również gromadzenie materiałów dotyczących regionu, opracowanie i udostępnianie książek oraz promocja książek i czytelnictwa.

Zbiory biblioteki można podzielić na dwa typy:

- księgozbiór w formie książki tradycyjnej, stanowiący typ księgozbioru uniwersalnego,
- zbiory specjalne- różnego typu zbiory niebędące książką drukowaną (audiobooki, gry na konsole).

Tabela 11. Wybrane aspekty czytelnictwa w gminie Sława.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Placówki biblioteczne						
biblioteki i filie ogółem	5	5	4	4	4	4
czytelnicy w ciągu roku	1 214	1 208	1 228	1 269	1 018	884
księgozbiór	36 005	37 610	34 928	36 039	37 048	37 781

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Księgozbiór książek w formie drukowanej na koniec roku wynosi: 37 781 woluminów. Gmina dba o stałe uzupełnianie i poszerzanie zbiorów. Pomimo tego zauważalny jest trend spadku czytelnictwa, co wpisuje się w wyniki notowane na poziomie Województwa Lubuskiego i kraju.

3. SFERA GOSPODARCZA

3.1. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Poziom życia mieszkańców gminy w dużej mierze zależy od rozwoju przedsiębiorstw zlokalizowanych na jej terenie. Poprzez działalność produkcyjną i usługową w dużym stopniu wpływają na wzrost zatrudnienia w gminie (a tym samym ograniczenie poziomu bezrobocia), a także wysokość dochodów gminy – część podatku dochodowego od osób prawnych CIT (19%) trafia jako subwencja do budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Analiza budżetu gminy w tym zakresie wykazała, że podatek od osób prawnych stanowi nieznaczny odsetek (2,17%) wpływów budżetowych ogółem, jest to zaledwie 1 692 350,94 złotych.

W 2021 roku w gminie Sława zarejestrowanych było 1 303 podmioty gospodarcze. Liczba podmiotów gospodarczych od pięciu lat kształtuje się na podobnym poziomie. W roku 2017 zarejestrowanych było 1 141 podmiotów. W okresie pięciu lat zanotowano niewielki spadek liczby przedsiębiorstw ogółem o 0,87%. Widać też wyraźną dominację sektora prywatnego.

Tabela 12. Liczba przedsiębiorstw w gminie Sława na tle powiatu, województwa i kraju.

Obszar	2017	2021
Gmina Sława		
Sektor prywatny ogółem	1 106	1 270
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	868	1 017
Spółki handlowe	66	66
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	12	14
Powiat wschowski		
Sektor prywatny ogółem	3 425	3 859
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2 622	3 038
Spółki handlowe	186	175
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	26	23
Lubuskie		
Sektor prywatny ogółem	107 299	118 362
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	77 695	88 910
Spółki handlowe	10 426	9 225
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	2 831	1 620
Polska		
Sektor prywatny ogółem	4 140 861	4 624 681
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	3 001 353	3 446 578
Spółki handlowe	484 983	500 953
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	94 658	81 840

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Na terenie gminy Sława funkcjonują głównie mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa – są one w zdecydowanej większości. Działają jednak dwa duże przedsiębiorstwa zatrudniające więcej niż 249 pracowników. Dane te z pewnością są efektem prowadzonej polityki przez samorząd zmierzającej raczej do kreowania przyjaznego klimatu inwestycyjnego dla sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, niż branży typowo przemysłowej. Należy pamiętać, że w przypadku gorszej koniunktury i problemów z rentownością upadek dużej firmy, to zwolnienia dużej liczby osób.

Tabela 13. Rodzaje prowadzonej działalności przez przedsiębiorstwa z gminy Sława (stan na 2021 r.)

Rodzaj prowadzonej działalności	Liczba przedsiębiorstw	Odsetek przedsiębiorstw (%)
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	78	5,99 %
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	3	0,23 %
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	92	7,06 %
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0,00 %
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	6	0,46 %
Sekcja F - Budownictwo	319	24,48 %
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	263	20,19 %
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	86	6,6 %
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	55	4,22 %
Sekcja J - Informacja i komunikacja	10	0,77 %
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	19	1,46 %
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	52	3,99 %
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	75	5,76 %
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	27	2,07 %
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	14	1,54 %
Sekcja P - Edukacja	30	2,3 %
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	29	2,23 %
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	30	2,3 %
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	114	8,75 %

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Struktura podmiotów według sekcji pokazuje wysoki udział podmiotów z branż: budownictwo (24,48 %), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (20,19 %), przetwórstwo przemysłowe (7,06%), transport i gospodarka magazynowa (6,6%), pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (8,75%).

Dowodzi to, że w gminie Sława struktura przedsiębiorstw kształtuje się podobnie, jak w większych ośrodkach miejskich. Należy zauważyć, że turystyczny charakter gminy i jej walory przyrodnicze nie mają odzwierciedlenia w działalności gospodarczej mieszkańców: *działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją* to zaledwie 2,3 % wszystkich przedsiębiorstw, nieco więcej (8,75%) stanowią firmy z sekcji *pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby*. Gospodarka w gminie Sława nie wiąże się więc bezpośrednio z położeniem geograficznym i walorami przyrodniczymi, ale jest zdeterminowana przez globalne trendy.

Analizując poziom rozwoju przedsiębiorczości w gminie Sława, należy uwzględnić nie tylko bezwzględną liczbę zarejestrowanych przedsiębiorstw, ale również przedsiębiorczość mieszkańców, mierzoną liczbą podmiotów na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Dla gminy Sława wskaźnik ten w 2021 r. wynosił 1 812,5 i był niższy od średniej krajowej (2 160,4) oraz analogicznego wskaźnika dla województwa lubuskiego (2 147,0) oraz powiatu wschowskiego (1 853,1).

Tabela 14. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Obszar	2016	2019	2021
Gmina Sława	1 401,7	1 629,3	1 812,5
Powiat wschowski	1 442,4	1 651,8	1 853,1
Lubuskie	1 759,5	1 920,3	2 147,0
Polska	1 783,0	1 958,6	2 160,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Poniżej zaprezentowano w formie tabelarycznej największe i ważniejsze firmy funkcjonujące w gminie Sława.

Tabela 15. Wykaz największych przedsiębiorstw w gminie Sława.

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa
-----	------------------------

1	Balcerzak Sp. z o.o.
2	Grupa Hajduk
3	ZPM Sława Sp. z o.o.

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Sławie

3.2. TURYSTYKA

Strefę turystyczno-wypoczynkową w gminie Sława określają przede wszystkim dwa kluczowe aspekty:

- Bogactwo przyrody, w tym bogate w runo leśne i atrakcje przyrodnicze obszary leśne. Prawie 50% jej powierzchni porośnięte jest lasami.
- Szczególne walory przyrody Pojezierza Sławskiego z największym Jeziorem Sławskim.

Jezioro, o powierzchni 854 ha, jest największym akwenem w południowo-zachodniej Polsce. Razem z dziewięcioma innymi jeziorami, położone jest w makroregionie Pojezierza Sławskiego. Linia brzegowa jeziora jest bardzo urozmaicona. Znajdują się tu liczne zatoki, półwyspy, wyspy. Wokół jeziora zlokalizowanych jest około 40 obiektów oferujących usługi noclegowe o zróżnicowanym standardzie, liczne pola namiotowe oraz kluby żeglarskie. Wszystkie obiekty, łącznie ze Sławskim Centrum Kultury i Wypoczynku położonym nad samym brzegiem Jeziora Sławskiego, oferują szeroki wachlarz usług turystyczno-rekreacyjnych.

Sława uzyskała prawa miejskie w 1312 roku. Do dziś miasto zachowało średniowieczny układ przestrzenny. W rynku usytuowany jest kościół filialny z XIX w. (dawny zbór ewangelicki) a późnorennesansowy kościół parafialny znajduje się na obrzeżach Parku Miejskiego, który łączy jezioro z miastem. Na terenie Parku znajduje się największe skupisko bluszczu pospolitego w Polsce Zachodniej. Można w nim znaleźć wiele pomników przyrody oraz najgrubszy okaz sosny czarnej (*Pinus nigra*) jaka występuje w Polsce. Połowa powierzchni gminy to lasy sosnowe, które w połączeniu z licznymi jeziorami tworzą korzystny mikroklimat.

Przez 11 lat w Sławie organizowane były zawody w Triathlonie. W roku 2008 Sława była również organizatorem 47 Europejskiego Zlotu Carawaningowego Europa Rally, w 2013 49. Światowego Zlotu Campingu i Carawangu.

Wydarzeniem, które jest już swoista marką turystyczną znaną w regionie jest Święto Miasta. Dni Sławy odbywają się w pierwszy weekend sierpnia pod hasłem: „Lato bez granic”. W tym czasie do miasta przyjeżdżają gwiazdy polskiej sceny muzycznej. W Sławie na Nowym Rynku usytuowana jest pierwsza w Polsce Aleja Gwiazd Bluesa. Powstała ona w związku z odbywającym się od kilku lat w Radzynie – Ogólnopolskim Festiwalem Bluesowym „Las, Woda&Blues”. W Alei Gwiazd swoje

dłonie odcisnęły między innymi takie gwiazdy jak: Magda Piskorczyk, Sławek Wierzcholski z Nocnej Zmiany Bluesa oraz Leszek Winter.

Gmina posiada doskonałe warunki dla osób, które lubią sporty wodne, między innymi: windsurfing i żagle. W Sławie co roku organizowane są Regaty i Zawody Żeglarskie. Od 2008 roku na Jeziorze Sławskim odbywają się Regaty o Puchar Polski w klasie Omega – Puchar Ziem Zachodnich. Jezioro Sławskie jest także znane wśród wędkarzy. Od 2016 r. funkcjonuje wyciąg do nart wodnych Wake Park Sława.

Dla turystów, którzy nie przepadają za wodą i związana z nią aktywnością, gmina Sława oferuje udział w wycieczkach rowerowych lub pieszych - na terenie gminy znajduje się m.in.: szlak zielony, żółty oraz dwie ścieżki przyrodniczo-leśne. Atrakcją turystyczną stanowi także wieża widokowa "Joanna" zlokalizowana między Konotopem i Sławą osiąga wysokość 40 metrów i 20 centymetrów, co sprawia, że jest jedną z najwyższych w Polsce tego typu drewnianą wieżą widokową. Roztacza się z niej panorama na okoliczne lasy i jeziora, w szczególności na Jezioro Sławskie. Dodatkowym plusem są ścieżki rowerowe, które docierają aż pod samą wieżę i umożliwiają zorganizowanie dłuższej przejażdżki. Niedaleko Sławy znajduje się również ścieżka konna dla osób chcących spędzić wczasy w siodle. Bogate walory przyrodnicze obszaru warunkują fakt, iż turystyka, jako branża gospodarcza, może być istotną gałęzią wzrostu lokalnej gospodarki.

Rysunek 9. Turystyka w gminie Sława.

Wybrane turystyczne obiekty noclegowe		
	2017	2021
Obiekty ogółem	40	40
Obiekty całoroczne	3	3
Miejsca noclegowe	2 206	2 500

Źródło: Urząd Miejski w Sławie, Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

W 2021 r. na obszarze gminy Sława funkcjonowały 3 obiekty noclegowe całoroczne oraz 40 obiektów sezonowych, które w sumie dysponują łącznie 2 500 miejscami. Podstawowe wskaźniki zatem związane z obsługą turystyki kształtują się na analizowanym obszarze korzystnie w stosunku do podobnych ośrodków na terenie lubuskiego. Gmina dysponuje także dobrze rozwiniętą bazą gastronomiczną i towarzyszącą. Baza turystyczna w gminie Sława wciąż jest rozwijana i nadal ma potencjał rozwojowy w tym obszarze.

Atrakcje kulturowe gminy:

- Kościół parafialny pw. Św. Michała Archanioła w Sławie: usytuowany jest na zachód od rynku i na północ od zespołu pałacowego. Obecny kościół późnorenesansowy został wzniesiony w wyniku gruntownej przebudowy ok. roku 1604 przez Melchiora von Rechenberg. We wnętrzu znajduje się ołtarz główny z początku XVII w. zawierający relikty wcześniejszego ołtarza z roku ok. 1560, którymi są drewniane polichromowane skrzydła. Na szczególną uwagę zasługuje kamienna ambona - jest to arcydzieło sztuki kamieniarskiej.
- Epitafia: Za ołtarzem głównym w kościele parafialnym p.w. Św. Michała Archanioła w Sławie znajdują się wmurowane w ścianę renesansowe płyty nagrobne dawnych właścicieli miasta. Przystawiają one sylwetki zmarłych w naturalnych wielkościach. Do ważniejszych zabytków zaliczyć należy również późnogotycką drewnianą figurę Chrystusa Frasobliwego.
- Kościół filialny w Sławie: Dawny zbór ewangelicki pw. Trójcy Świętej, obecnie rzymskokatolicki kościół filialny p.w. Miłosierdzia Bożego. Wybudowany w latach 1834 - 1836. Zaprojektowany przez architekta Karla Friedricha Schinkla. Późnoklasycystyczny kościół zlokalizowany jest w centralnej części Starego Rynku. Zbudowany z cegły, otynkowany z dwukondygnacyjnym korpusem wzniesionym na rzucie prostokąta i wieżą od strony zachodniej. Wnętrze otoczone drewnianymi emporami wspartymi na słupach. Sufit zdobi dekoracja imitująca kasetony.
- Zespół Pałacowy: Tuż obok rynku, w otoczeni parkowego starodrzewia znajduje się Pałac. Od rynku wiedzie do niego arkadowa brama. Pałac stanowi zabytek architektury barokowej. W obecnej formie zbudowany w latach 30-tych XVIII w przez architekta Hönego. Obecny pałac powstał na zrębach starego zamku Rechenbergów. Po raz pierwszy zamek wzmiankowano w 1468 roku. W czasie II wojny światowej Niemcy zgromadzili w pałacu unikatowy w skali Europy księgozbiór masoników, który znajduje się obecnie w bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu.
- Figura Św. Jana Nepomucena: Kamienna figura pochodząca z XVII – XVIII w. usytuowana jest na piaskowcowej kolumnie zdobionej ornamentem okuciowym. Figura ta do roku 1743 stała w jednym z narożników rynku, a następnie została przeniesiona na dziedziniec pałacowy, gdzie stoi do dziś. Św. Jan Nepomucen jest patronem mostów, przepraw, rodów zamieszkujących tereny sąsiadujące z jeziorami i rzekami, opiekunem życia rodzinnego, orędownikiem dobrej spowiedzi, sławy i honoru. Obecnie uznawany za patrona ratowników.
- Pałacyk Myśliwski w Tarnowie Jeziernym: Pochodzący z XVII w. pałacyk myśliwski, wzniesiony został z inicjatywy Hansa barona von Schönaich, na grodzisku stożkowym wzniesionym w XII w. Renesansowy Pałacyk, założony na planie ośmioboku nieregularnego, zajmuje prawie całą powierzchnię pagórka. Pałacyk jest budynkiem jednokondygnacyjnym, pośrodku znajduje się prostokątny przeszklony dziedziniec. Dojście od zachodu po stopniach stanowi jedyny

do niego dostęp. Nad wejściem znajduje się płyta kamienna z dwoma kartuszami herbowymi. Wokół stożka znajduje się fosa.

- **Park Miejski w Sławie:** Obecny park powstał z sadu przypałacowego i ogrodu ozdobnego urządzonego przy rezydencji Barwitzów von Fernemont (XVIII w.). Park stanowi mozaikę różnych siedlisk roślin i zwierząt. Zachowało się w nim wiele drzew sadzonych jeszcze za czasów Barwitzów, m.in. znajdujące się na dziedzińcu pałacowym okazałe platany, sosna czarna o obwodzie 394 cm (najgrubszy okaz w Polsce i trzeci co do wysokości); wiązy, lipy, jesiony i graby. Kilkanaście z nich jest pomnikami przyrody. Jest to największe skupisko bluszczu w zachodniej Polsce. Pośród drzew ścieli się gesty dywan zwartego zimozielonego bluszczu. Można tu spotkać wiele okazów kwitnących, które są pod ochroną. W Sławskim parku spotkać można różnego rodzaju ptactwo wodno-błotne, traszkę zwyczajną, kumaka nizinny, ropuchę szarą, zieloną, rzekotkę drzewną, żabę wodną, żabę trawną, jaszczurkę zwinę, padalca zwyczajnego. Jest jednym z większych Parków w województwie lubuskim. Obejmuje on powierzchnię ok. 35 ha.
- **Kościół w Krzepielowie:** Kościół pw. Św. Marcina Biskupa w Krzepielowie. Wzmiankowany już w 1399 roku. Obecny obiekt zbudowany na przełomie XV – XVI w. Kościół gotycko – renesansowy murowany z kamienia polnego i z cegły. Wokół kościoła znajduje się cmentarz ogrodzony murem kamiennym. Na zewnątrz kościoła, pod zadaszeniem, znajdują się cztery kamienne sarkofagi w stylu barokowym i rokoko, pierwotnie pokryte polichromią.
- **Kościół w Ciosańcu:** Wybudowany w latach 1912-1914 na miejscu świątyni zbudowanej przez cystersów w roku 1777. Świątynia parafialna pw. Św. Michała Archanioła wzniesiona w stylu neobarokowym. Wszystkie zabytki znajdujące się wewnątrz pochodzą z poprzedniego kościoła zbudowanego w XVIII w. przez cystersów z pobliskiego Przemętu. W prezbiterium znajduje się płaskorzeźba Michała Archanioła, a na tyłach kościoła pozostałości dawnego niemieckiego cmentarza.
- **Stary Rynek:** Sława zachowała do dziś średniowieczny układ rynku. Obecnie znajdują się tu kamienice z okresu elektyzmu i secesji oraz wąskie, brukowane uliczki nadające temu miejscu niecodzienny urok.
- **Kościół w Tarnowie Jeziernym:** Małutki kościół pw. Św. Huberta znajduje się w centrum miejscowości. Jak nazwa patrona wskazuje kościółek bogato przyozdobiono w różnego rodzaju poroża, a pieczę nad nim sprawuje Koło Łowieckie „Ryś” ze Sławy. Świątynię budowano od 2004 roku z inicjatywy ks. Zenona Prętkiego. Kościół w kasztelańskim Tarnowie chciano zbudować już w XIII w. Z czasem to Sława stała się ważniejszym ośrodkiem i kościół nigdy

w Tarnowie nie powstał. Pomysł przodków zrealizowali współcześni. Z inicjatywy obecnego proboszcza, ks. dziekana Jerzego Ślusarczyka, zorganizowano w 2010 roku festyn myśliwski – „Parafiadę Myśliwską”. Stała się ona cyklicznym wydarzeniem, na stałe wpisanym w gminny kalendarz imprez.

- **Wartownia:** Niemiecki bunkier obserwacyjny z czasów II wojny światowej. Specjalnie przygotowany budynek przeznaczony dla warty pełniącej służbę. Znajduje się przy ul. Piwnej w Sławie.
- **Dwór w Przybyszowie:** Znajduje się w północnej części wsi nieopodal kościoła filialnego. Został wzniesiony w około 1600 roku, prawdopodobnie przez Sigismunda von Rechenberga, pana na Przybyszowie. Fasada stylowo należy do rzeźby nurtu manierystycznego w wydaniu północnym. Wnętrze o układzie trójdzielny dwutraktowy z sienią na przestrzał. W północnej części mieści się klatka schodowa. Pomieszczenia piwnic przykryte sklepieniami kolebkowymi. W pomieszczeniach parteru występują sklepienia krzyżowe i stropy z podsufitką.
- **Kościół w Przybyszowie:** Kościół pw. Matki Boskiej Bolesnej zbudowany został w latach 1657-1658. W pierwotnym założeniu stanowił kaplicę dworską ufundowaną przez barona von Barwitza ze Sławy. Usytuowany na wzniesieniu, naprzeciw dworu z 1600 roku. Późnorennesansowa świątynia z barokowym wyposażeniem, jednonawowy z zamkniętym półkoliście prezbiterium. Wielokrotnie remontowany i przebudowywany. W XIX wieku dobudowano do istniejącego budynku dwie kwadratowe wieże. Kościół otoczony jest murem. W sierpniu 2012 runęło jedno ze skrzydeł budynku.

Podsumowując analizę w zakresie turystyki warto pokreślić, że gmina Sława ma w pełni wykorzystany i nadal rozwijany potencjał turystyczny. Zarówno baza turystyczna, gastronomia, oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna, jak i infrastruktura towarzysząca pozwala turystom na pełne wykorzystanie walorów przyrodniczych gminy. Dlatego cieszy się niezmiennie dużą popularnością wśród turystów, co widać zwłaszcza w sezonie letnim.

3.3. ROLNICTWO I LEŚNICTWO

Gmina Sława jest gminą rolniczo-leśną – użytki rolne stanowią 41% obszaru, w tym grunty orne stanowią 81%, natomiast łąki – 15,2%, pastwiska – 3,4%, a sady – 0,2%. Bogactwem naturalnym gminy są lasy, które zajmują powierzchnię 16 399 ha i stanowią 50,1% powierzchni gminy.

W oparciu o analizę funkcjonalną strefa rolnicza w gminie Sława obejmuje wschodnią oraz północną jej część. Jest to obszar charakteryzujący się dobrymi warunkami naturalnymi,

sprzyjającymi rozwojowi intensywnej gospodarki rolnej. W ostatnich czasach systematycznie zmniejsza się ekonomiczne znaczenie rolnictwa i leśnictwa w rozwoju gminy Sława. Z roku na rok spada odsetek mieszkańców, których jedynym źródłem dochodu jest działalności rolnicza.

Z danych GUS wynika, że powierzchnia użytków rolnych w gminie wyniosła 13 364 hektary. Jednocześnie na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego stwierdzić można, że w rolnictwie stopniowo zmniejsza się liczba gospodarstw rolnych i jednocześnie wzrasta ich przeciętna powierzchnia. Zmiany te związane są m.in. z zachodzącym procesem starzenia się mieszkańców wsi i brakiem następców – osób kontynuujących prowadzenie gospodarstw rolnych, jak również rezygnacją z prowadzenia nisko dochodowej działalności rolniczej i związanym z tym brakiem środków inwestycyjnych na rozwój użytkowanych gospodarstw rolnych. Z drugiej strony, ci użytkownicy gospodarstw rolnych, którzy swoją przyszłość wiążą z rolnictwem, powiększają areał gospodarstw i skalę prowadzonej produkcji do wielkości zapewniającej odpowiedni poziom dochodów. W gospodarstwach podejmowana jest również pozarolnicza aktywność gospodarcza.

Rysunek 10. Lasy w gminie Sława.

Powierzchnia lasów ogółem w ha	16 425,78
w tym lasy publiczne	16 204,45
w tym własność prywatna	221,33
Lesistość w %	49,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Lasy stanowiły w 2021 r. 49% powierzchni gminy Sława. Dominowała publiczna własność gruntów leśnych. Grunty publiczne zajmowały 16 204,45 ha, czyli ponad 98% lasów gminnych. Lasy gminy Sława stanowią 2,3 % lasów województwa lubuskiego.

Największa powierzchnia lasów występuje w obrębie Tarnów Jezierny (ponad 8100 ha). Połacie lasów o powierzchni przekraczającej tysiąc hektarów występują w obrębach Krążkowo i Stare Strącze. Najmniejsze obszary leśne występują w obrębach Przybyszów i Łupice.

Na terenie gminy występują zespoły boru mieszanego świeżego, lasu mieszanego świeżego, lasu mieszanego wilgotnego, a także lasu łągowego i boru mieszanego wilgotnego. Bardzo zróżnicowany jest skład tych drzewostanów: obok sosny (udział 93%) często występuje dąb, brzoza, akacja, świerk, jesion, topola i olcha. Niezwykle cenne z punktu widzenia funkcjonowania środowiska przyrodniczego są zbiorowiska roślinne: wikliny nadrzeczne, zarośla śródpolne (tarninowo-głogowe), występujące na miedzach, skarpach dróg i obrzeżach lasów. Na terenie gminy występują lasy ochronne w następujących rejonach:

- obszar na wschód od Krzepielowa,
- obszar na południe od Krążkowa,
- obszar na zachód od Szreniawy, Śmieszkowa, Wróblowa,
- obszar na północ od Sławy, Przybyszowa,
- tereny na południe od J. Tarnowskich,
- tereny przybrzeżne J. Sławskiego oraz zlewnia Południowego Kanału Obry,
- zachodnie tereny Borów Tarnowskich.

Obszarami leśnymi zarządza Nadleśnictwo Sława Śląska, podlegające Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze. W ramach swej działalności prowadzi ono zalesienia i odnowienia lasów. Efektem prac jest powstanie nowych upraw leśnych, zwłaszcza korzystną rolę odgrywa zalesianie na gruntach, które wcześniej lasem nie były. Uprawy leśne na gruntach niskich klas bonitacyjnych podnoszą ich wartość ekonomiczną, zwiększają udział lasów, a ściśle określone sposoby zakładania upraw leśnych i dobór gatunków drzew korzystnie wpływają na zwiększenie bioróżnorodności.

4. SFERA ŚRODOWISKA

4.1. UWARUNKOWANIA MORFOLOGICZNE I HYDROLOGICZNE

Geneza krajobrazu gminy Sława związana jest z lądolodem skandynawskim, który ok. 20 000 lat temu nasunął się na te obszary. Był to okres zlodowacenia bałtyckiego, najmłodszego geologicznie na Niżu Polskim. W rejonie Sławy występują formy akumulacji lodowcowej w postaci wzgórz morenowych oraz obniżenia dolinne, w których dnach usytuowane są obecnie jeziora rynnowe. Wzgórza czołowo-morenowe w swych kulminacjach osiągają ok. 120 m n.p.m. i na południe od Sławy ciągną się wyraźnym półkolem. Najwyższe wzniesienie leży koło Starego Strącza - Stara Winna Góra 131 m n.p.m. Podobną genezę mają rozległe połacie moreny dennej falistej otaczającej zewsząd Sławę. Bezodpływowe kotlinowe zagłębienia świadczą o istnieniu w przeszłości brył "martwego lodu". Na przedpolu wzgórz czołowo-morennych, w kierunku na południe ku dolinie Odry, rozciągają się utwory piaszczysto-żwirowe zwane sandrami, które usypane zostały przez wody topniejącego lądolodu. Z kolei wzgórza leżące na północ od Sławy, na linii: Wielen - Kaszczor - Świętno, to wydmy

kopalne - formy eoliczne, będące tworem działalności akumulacyjnej wiatru (Białe Góry, Wieleńskie Góry).

W rytmie krajobrazu daje się zauważyć pewną strefowość, wzgórza porastają lasy, falistą morenę denną przeważnie zajmują pola uprawne otaczające wsie i miasta dużymi przestrzeniami. Wreszcie obniżenia pradolinne zajmują łąki i kilkanaście jezior. Największe z nich to Jezioro Sławskie o powierzchni 854 ha, będące największym w woj. lubuskim. W podziale fizyczno geograficznym Polski kraina ta nazywana jest Pojezierzem Sławskim (mezo-region), należącym do makroregionu Pojezierza Leszczyńskiego. Jeziora i zwarte kompleksy leśne to ogromne bogactwo Sławy i okolic, przyroda o każdej porze roku tworzy tu barwną mozaikę przyciągającą turystów i wczasowiczów. Centrum obszaru leży w zlewni Jeziora Sławskiego, do którego wpadają rzeki i strumienie. Największymi dopływami są: Czernica, przepływająca przez Sławę i Cienica, która swoje źródła ma na łąkach pod wsią Krążkowo, przepływa przez grupę jezior tarnowskich, wieś Kuźnice Głogowską, osiągając Jezioro Sławskie koło wsi Radzyń. Mniejszymi dopływami są: Radzyńska Struga, Jeziorna i Dębogóra. W Lubiatowie wypływa z Jeziora Sławskiego Obrzyca, która po ok. 60 km wpada koło Cigacic do Odry.

Jezioro Sławskie wraz z Obrzycą tworzy początek malowniczego szlaku kajakowego (Lubuski Szlak Wodny - dł. ok. 200 km, którym przez Kanał Dźwiński dotrzeć można rzeką Obrą do Warty i dalej do piastowskiego grodu Santok. W dolinie Obrzycy i Obry obserwuje się ciekawe zjawisko hydrologiczne zwane bifurkacją, polegające na rozdzieleniu się nurtu rzeki na dwa lub więcej ramion, które dalej płyną w różnych, czasem zmiennych kierunkach i należą do różnych dorzeczy.

Pojezierze Sławskie charakteryzuje się łagodnym klimatem. Położone na zachodzie kraju, poddane jest wpływom wilgotnych mas powietrza znad Atlantyku, co sprawia, iż klimat ma cechy oceaniczne - łagodne i krótkie zimy, lata natomiast nie są upalne. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 8,1 stopni Celsjusza. Opady są tutaj niskie, ok. 500 mm rocznie. Lato (średnia temperatura powietrza w ciągu doby powyżej 15 stopni) trwa około 100 dni, jest najdłuższe w naszym województwie. Okres wegetacyjny - 220 dni, należy do najdłuższych w Polsce, w przeciwieństwie do okresu zalodzenia jezior wynoszący ok. 65 dni (najkrótszy w Polsce).

Wody podziemne:

Południowo-wschodni kraniec gminy leży w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 306 „Zbiornik Wschowa”. Jest to zbiornik czwartorzędowy, o charakterze porowym, posiadający status wysokiej i najwyższej ochrony. Wody podziemne zwykłe o niskiej mineralizacji występują w osadach wodonośnych do głębokości 100–120 m p.p.t. Do zaopatrzenia w wodę w przedmiotowym obszarze wykorzystuje się wodę z utworów kenozoiku.

Zbiorniki równin sandrowych zabezpieczają ujęcia wody w rejonie Pojezierza Sławskiego, a w szczególności miejscowości Lipinki, Tarnów Jezierny, Sława, Radzyń oraz Krzepielów. Zbiorniki pokryw fluwiogalecyjnych to ujęcia wód dla potrzeb ujęć Stare Strącze, Krzydłowiczki, Kuźnica Głogowska.

Wody podziemne utworów czwartorzędu są pozbawione izolacji od terenu w obrębie dolin współczesnych cieków oraz sandrów i zanieczyszczone są związkami żelaza, manganu w sposób trwały i okresowo związkami biogennymi.

Wody pokryw fluwioglacjalnych słabo izolowane w rejonach nieciągłości nadkładu gliniastego zanieczyszczone są w mętności, związkach żelaza, manganu i amoniaku. Zbiornik trzeciorzędowy izolowany jest kompleksem ilastym o charakterze ciągłym o miąższości 50–80 m w analizowanym rejonie i dostatecznie zabezpieczony przed zanieczyszczeniem antropogenicznym.

Wody powierzchniowe:

Praktycznie prawie cały teren gminy Sława położony jest w zlewni Jeziora Sławskiego, do którego uchodzi większość cieków, jak też wypływa z niego największy ciek – rzeka Obrzyca. Obszar gminy odwadniany jest przez 8 cieków. Do większych cieków zasilających jeziora należą również rzeki Czernica i Cienica. Rzeka Czernica bifurkuje trzykrotnie z ciekami zlewni Południowego Kanału Obry. Mniejszymi ciekami są kilkukilometrowe strumienie: Dębogóra i Radzyńska Struga. Okresowo wodę prowadzi także Jeziorna.

Centralną część obszaru zajmuje Jezioro Sławskie. Wokół niego zlokalizowanych jest dalszych 11 jezior, z których większość ma połączenie z nim poprzez sieć strumieni. Jeziora są wysoko zeutrofizowane, a ich misy wypełnione są grubymi warstwami osadów: torfów, gytii oraz mułów. Brzegi zbiorników zarośnięte są szerokim pasem trzcinowisk i szuwarów. Wszystkie jeziora zlokalizowane w gminie Sława charakteryzują się wysoką podatnością na degradację. W ich pobliżu występują bagna oraz moczary z pokładami torfów i kredy jeziornej, świadczącej o dawnych zasięgach tych jezior.

Surowce mineralne:

W gminie Sława występują nieliczne złoża:

- kruszywa naturalnego, ale tylko piaskowego „Krążkowo I” i Śmieszkowo,
- kredy jeziornej nad Jeziorem Tarnowskim Dużym między Tarnowem Jeziernym i Kuźnicą Głogowską,
- kredy jeziornej przy Jeziorze Sławskim w Radzynie (Jezioro Brzezie),
- torf – wydobywany niegdyś pod Sławą i złoża Szreniawa na obszarze chronionego krajobrazu,
- surowce ilaste (iły, mułki zastoiskowe) niegdyś wydobywane w Borach Tarnowskich.

4.2. OBSZARY CHRONIONE

Obszary prawnie chronione na terenie gminy Sława w 2021 roku zgodnie z danymi GUS zajmowały powierzchnię około 8 914,47 ha, co stanowiło ponad 27% powierzchni gminy.

Na terenie gminy wyznaczono jeden obszar chronionego krajobrazu, Pojezierze Sławsko-Przemęckie, o całkowitej powierzchni 15 090,60 ha, z czego na teren gminy Sława przypada 9 116,78 ha. Czynna ochrona realizowana jest w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej, która polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych Pojezierza Sławskiego.

Obowiązującym aktem prawnym jest uchwała nr XXIII/293/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 12 września 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Pojezierze Sławsko – Przemęckie”, która została zmieniona uchwałą nr XXVI/374/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2016 r.

Na terenie gminy są dwa użytki ekologiczne:

- łąka Kochana – jest to łąka torfowiskowa z sukcesją olszową oraz miejsce częstego bytowania żurawi. Użytek o powierzchni 0,88 ha położony na terenie Nadleśnictwa Sława Śląska, Leśnictwo Zwierzyniec oddział 142h.
- Myszkowskie Bagno – jest to łąka torfowiskowa z sukcesją olszową, miejsce częstego bytowania żurawi oraz stanowiska: wełnianki, rosiczki i bagna zwyczajnego. Użytek o powierzchni 5,05 ha położony na terenie Nadleśnictwa Sława Śląska, Leśnictwo Zwierzyniec oddział 142h.

Użytki ekologiczne utworzono w celu ochrony ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk. Obowiązującym aktem prawnym jest rozporządzenie nr 1 Wojewody Lubuskiego z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego nr 3 poz. 68).

Obszary Natura 2000 to najmłodsza z form ochrony przyrody, wprowadzona w 2004 r. w Polsce jako jeden z obowiązków związanych z przystąpieniem do Unii Europejskiej. Obszary Natura 2000 powstają we wszystkich państwach członkowskich tworząc Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000. Na terenie gminy Sława znajduje się fragment obszaru Natura 2000 Pojezierze Sławskie PLB300011 o pow. 11.381,2 ha. Jest to obszar specjalnej ochrony ptaków o powierzchni całkowitej 39 144,83 ha. Obszar leży na Pojezierzu Sławskim i stanowi mozaikę jezior (około 6% powierzchni), wyspowo położonych pól uprawnych (54%) i dużych kompleksów leśnych (40%). Występuje duże bogactwo form rzeźby polodowcowej. Jeziora są płytkie (od 1,9 do 8,8m) i silnie zeutrofizowane. Największe z nich to rynnowe: Jezioro Sławskie (854 ha), Jezioro Dominickie (344 ha), Jezioro Przemęckie (240 ha)

i Jezioro Wieleńskie (220 ha). Rzeki i kanały odwadniające należą do systemu wodnego Obry. Pierwotne wielogatunkowe lasy liściaste i mieszane zostały zastąpione lasami sosnowymi. Szczególnie charakterystycznym zbiorowiskiem leśnym są acidofilne dąbrowy, natomiast dominującym typem siedliskowym lasów są bór mieszany świeży i bór świeży. Na terenie obszaru występują co najmniej 23 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bąk (PCK), bączek (PCK), podróżniczek (PCK) i gęgawa; występuje 22-50 par czapli siwej.

5. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

5.1. INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA, KANALIZACYJNA I GAZOWA.

Do podstawowych zadań gminy zgodnie z Ustawą o samorządzie gminnym należy zapewnienie mieszkańcom dostaw wody oraz gospodarka kanalizacyjna.

Obecnie w imieniu gminy Sława zadania z zakresu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej wykonuje Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o. o.

Dostęp do sieci wodociągowej

Zbiorowe zaopatrzenie ludności gminy w wodę opiera się na wodzie pochodzącej z ujęć podziemnych. Ludność zaopatrywana jest w wodę do spożycia przez 5 ujęć. Wszystkie ujęcia posiadają stacje uzdatniania wody.

W gminie dostęp do sieci wodociągowej posiadało na koniec 2021 r. 86,9 % mieszkańców. Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie Gminy w 2021 r. wynosiła – 130,07 km (w 2018 r. 119,80 km). Na dzień 31 grudnia 2021 r. było 2 735 przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych (2 586 w 2018 r.).

Dostęp do sieci kanalizacyjnej

W gminie funkcjonuje Aglomeracja Sława powołana zgodnie z Uchwałami: nr II/12/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 grudnia 2014 roku w sprawie wyznaczenia aglomeracji Sława (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2015 r., poz. 35) oraz Uchwałą nr XXIV/323/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 października 2016 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wyznaczenia aglomeracji Sława. Wielkość Aglomeracji: 32 128 RLM (Uchwała nr XXVII/213/20 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granicy aglomeracji Sława).

Dostęp do sieci kanalizacyjnej posiada **52,8 %** mieszkańców. Na dzień 31 grudnia 2021 r. było 1 347 przyłączy do sieci kanalizacyjnej (1 067 w 2018). Długość sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy wynosiła w 2021 r. – 84,06 km (2018 r. - 53,54 km).

Na przestrzeni lat 2016-2021 odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci wodociągowej pozostał na obszarze gminy Sława na zbliżonym poziomie zwiększając się stosunkowo niewiele. Zwiększyła się natomiast dostępność gospodarstw domowych do sieci kanalizacyjnej. Nadal jednak podstawowe wskaźniki dostępności do omawianych mediów kształtują się poniżej średniej w powiecie wschowskim i województwie lubuskim, nie można również stwierdzić, aby dystans ten uległ zmniejszeniu.

Tabela 16. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i gazowej.

	2016	2018	2021
Gmina Sława			
wodociągi	85,1	86,2	86,9
kanalizacja	46,9	47,1	52,8
gaz	4,6	4,7	5,9
Powiat wschowski			
wodociągi	92,9	93,3	93,6
kanalizacja	68,9	69,1	71,0
gaz	37,2	37,1	38,3
Lubuskie			
wodociągi	94,5	94,6	94,8
kanalizacja	73,5	74,1	74,9
gaz	51,9	52,9	56,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Na obszarach gminy Sława nieobjętych siecią kanalizacyjną ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych lub przydomowych szamb, które bywają nieszczelne. Sytuacja taka może prowadzić do zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych. Konieczne są zatem działania zmierzające do uporządkowania systemu odprowadzenia i oczyszczania ścieków. Dlatego Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o. o. w ramach zadań określonych w wieloletnim planie

rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, oraz planu działań gospodarczych zrealizował inwestycję pod nazwą „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Sława” dofinansowanego z Programu Ochrony Infrastruktury i Środowiska 2014-2020. Inwestycja ta swoim zakresem obejmuje budowę ponad 90 km sieci kanalizacji sanitarnej, 52 przepompowni ścieków, 2 tłoczni ścieków, oczyszczalni ścieków w m. Krążkowo o przepustowości 800m³/d, prawie 43 km sieci wodociągowej, oraz stacji uzdatniania wody w m. Kuźnica Głogowska.

Jednak nie zawsze budowa kanalizacji znajduje uzasadnienie ekonomiczne. W większości przypadków liczba RLM przypadająca na kilometr planowanej do budowy sieci byłaby zdecydowanie poniżej poziomu 120 (lub 90 w przypadku cennych przyrodniczo obszarów chronionych), który to poziom jest warunkiem obligatoryjnym, celem uznania celowości ekonomicznej budowy sieci kanalizacyjnej – dla powołanej Aglomeracji. Dlatego Aglomeracja nie obejmuje całej powierzchni Gminy.

W miejscowościach nie posiadających dostępu do kanalizacji sanitarnej, o rozproszonej zabudowie porządkowanie gospodarki ściekowej powinno koncentrować się na wspieraniu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Takie działania podejmują mieszkańcy gminy. W kolejnych latach tego typu polityka powinna ograniczyć problem nieszczelnych szamb i przyczynić się do poprawy stanu środowiska naturalnego.

Gmina Sława charakteryzuje się dość niską na tle województwa lubuskiego (56,7%) dostępnością do sieci gazowej. W gminie dostępność do niniejszej sieci kształtuje się na poziomie do 5,9%. Jest to także o wiele mniej, niż na terenie powiatu wschowskiego (38,3%). Obecnie budowa infrastruktury gazowej z uwagi na rozproszenie zabudowy (duże odległości między miejscowościami) nie odbywa się sukcesywnie, jest jedynie realizowana na osiedlach, gdzie ma to sens ekonomiczny dla prywatnych operatorów.

5.2. INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

Gmina Sława jest położona w sąsiedztwie dróg krajowych nr 3, 5 oraz nr 12. Sieć dróg umożliwia sprawne połączenie komunikacyjne ze Wschową – 21 km, Leszmem – 40 km, Głogowem – 26 km. Przez gminę przebiegają fragmenty pięciu dróg wojewódzkich o łącznej długości 59,95 km:

- nr 278 Sulechów – Sława – Wschowa (długość drogi na terenie gminy: 18,97 km);
- nr 316 Sławocin – Ciosaniec – Kaszczor (długość drogi na terenie gminy: 12,36 km);
- nr 318 Sława – Lubięcín (długość drogi na terenie gminy: 9,80 km);
- nr 319 Stare Strącze – Głogów (długość drogi na terenie gminy: 9,69 km);
- nr 325 Tarnów Jezierny – Borowiec (długość drogi na terenie gminy: 9,13 km).

Długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 64 km, natomiast gminnych wynosi 149 km. Drogi lokalne są częściowo wyremontowane. Drogi gminne stanowią bardzo istotną część układu komunikacyjnego gminy. Umożliwiają one bezpośredni dojazd do posesji mieszkalnych i innych nieruchomości, w tym niezabudowanych.

Poza transportem indywidualnym w gminie funkcjonuje również transport zbiorowy obsługiwany przez prywatnych przewoźników. Transport zbiorowy zapewnia połączenie z większymi miejscowościami, takimi jak: Zielona Góra, Leszno, Wschowa, Nowa Sól, Głogów i Kołobrzeg.

Obecnie na terenie gminy Sława nie istnieje sieć komunikacji kolejowej. Dawniej mieszkańcy mieli dostęp do dwóch jednotorowych linii kolejowych łączących Wschowę – Sławę – Sulechów oraz Głogów – Sławę.

5.3. GOSPODARKA ODPADAMI

Nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, przyjęta przez Sejm w dniu 1 sierpnia 2021 r. wprowadziła cały szereg istotnych zmian do obecnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Nałożyła nowe obowiązki na samorzady, podmioty odbierające odpady komunalne oraz na właścicieli nieruchomości.

System gospodarowania odpadami na terenie gminy opiera się na założeniach wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Na szczeblu gminy nie są tworzone plany gospodarki odpadami. Dokument jest realizacją zapisów wspomnianej wyżej ustawy o odpadach (Dz. U. z 2021 r., poz. 779 z późn. zm.), która wskazuje obowiązek sporządzania planów gospodarki odpadami dla osiągnięcia celów założonych w Krajowym planie gospodarki odpadami 2022. Ponadto wojewódzkie plany gospodarki odpadami mają na celu wdrażanie hierarchii sposobów postępowania z odpadami oraz utrzymania w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska.

Aktualnie obowiązuje „Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2020-2026 wraz z planem inwestycyjnym”, który został przyjęty uchwałą nr XXXVI/522/21 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 25 października 2021 r. Plan gospodarki odpadami zawiera analizę aktualnego stanu, prognozowane zmiany i cele w zakresie gospodarki odpadami, określają kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami, a także kryteria rozmieszczenia obiektów i mocy przerobowych przyszłych instalacji do przetwarzania odpadów.

Gmina Sława przynależy do Związku Międzygminnego „Eko-Przyszłość” w Nowej Soli (zgodnie z uchwałą nr XIX/141/12 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 23 lutego 2012 r., uchwałą nr XXII/166/12 Rady Miejskiej z dnia 26 kwietnia 2012 r.). Odpady komunalne odbierane są od mieszkańców przez firmę

wyłonioną w przetargu na odbiór i zagospodarowanie odpadów, z częstotliwością określoną w uchwale Zgromadzenia Związku Międzygminnego „Eko-Przyszłość”. Odbiorem odpadów oraz zagospodarowaniem odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości obecnie zajmuje się Spółka Komunalna Wschowa Sp. z o.o.

Mieszkańcy gminy mają także możliwość przekazania niektórych odpadów do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (tzw. PSZOK). PSZOKi stanowią jeden z kluczowych elementów niezbędnych dla realizacji założonych celów oraz prawidłowego funkcjonowania systemu gospodarki odpadami.

Tabela 17. Ilość odpadów zmieszanych zbieranych w latach 2019-2021.

	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku [t]		
	2019	2020	2021
Gmina Sława	3 820,40	3 901,21	3 719,36
Powiat wschowski	9 358,57	9 772,41	9 726,16

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Na obszarze gminy Sława w 2021 r. zebrano łącznie ok. 3 719,36 ton odpadów zmieszanych, przy czym warto zauważyć, że na przestrzeni ostatnich lat ilość zbieranych odpadów zmieszanych utrzymuje się na mniej więcej stałym poziomie. Należy w dalszym ciągu prowadzić edukację mieszkańców w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami oraz namawiać do selektywnej zbiórki.

Urząd Miejski w Sławie w 2021 roku w ramach edukacji ekologicznej zorganizował i przeprowadził konkurs pn. "Zbieraj baterie - dbaj o środowisko" (jest to konkurs organizowany co roku). Ponadto zorganizowane zostały cykliczne akcje:

- obserwowanie gniazd bocianich – przy udziale sołtysów,
- zbiórka nakrętek plastikowych,
- we wrześniu prowadzona była akcja sprzątnia świata; w akcji brały udział wszystkie szkoły z gminy,
- konkurs ekologiczny zorganizowany przez LOP pt. „Mój las”,
- ze środków ochrony środowiska finansowany był zakup czasopisma „Przyroda Polska” dla wszystkich szkół.

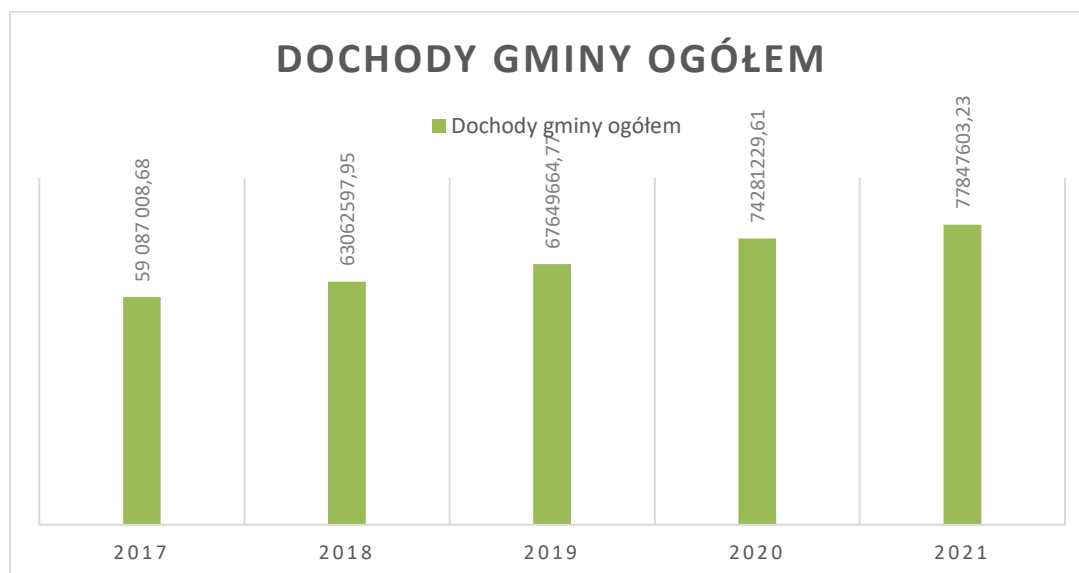
6. FINANSE GMINY

Z punktu widzenia możliwości realizacji celów każdej strategii znaczenie ma sytuacja finansowa podmiotów i głównych aktorów odpowiedzialnych za jej wdrażanie. Dlatego zasadna jest analiza finansów jednostki samorządu terytorialnego – gminy Sława oraz zdiagnozowania najważniejszych tendencji ekonomicznych.

6.1. DOCHODY JEDNOSTKI

Dochody budżetu gminy obejmują dochody z różnych źródeł oddanych w całości do dyspozycji gminy na podstawie regulacji prawnych, wraz z subwencjami i dotacjami z budżetu państwa oraz środków na dofinansowanie zadań z budżetu Unii Europejskiej. Dochody gminy Sława w ostatnich pięciu latach wykazują tendencję wzrostową. W 2017 r. dochody gminy wynosiły 59 087 008,68 złotych, pięć lat później 75 891 480,71 złotych. Wynika to ze wzrostu dochodów z tytułu podatków od osób fizycznych, osób prawnych oraz opłat lokalnych, a także dotacji z budżetu państwa. Podobną tendencję da się zauważyć także w przypadku pozostałych gmin na terenie powiatu wschowskiego, choć ewidentnie występują różnice w zakresie dynamiki wzrostu dochodów.

Rysunek 11. Dochody ogółem gminy Sława w latach 2017-2021.

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Sławie.

Poniżej przedstawiono strukturę dochodów gminy Sława na przestrzeni ostatnich trzech lat. Analizy tych danych wykazuje, że najważniejszym źródłem dochodów są przede wszystkim subwencje (w tym subwencja oświatowa), dotacje z Budżetu Państwa oraz dochody własne od osób prawnych, od

osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej, a także wydatki związane z ich poborem.

Tabela 18. Struktura dochodów gminy Sława.

Dział	2019	2020	2021
ogółem	67 649 664,77	74 281 229,61	77 847 603,23
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	956 092,15	1 046 943,63	1 043 296,73
Dział 600 - Transport i łączność	750 094,00	1 220 031,00	1 314,00
Dział 630 - Turystyka	30 539,52	1 867 660,12	1 452 348,97
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	1 077 353,88	1 025 370,35	1 455 361,14
Dział 710 - Działalność usługowa	50 773,45	59 095,96	73 402,16
Dział 750 - Administracja publiczna	185 034,52	167 093,51	182 953,03
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	117 605,00	114 006,00	2 500,00
Dział 752 - Obrona narodowa	600,00	0,00	0,00
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	664 987,45	265 174,81	145 226,45
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	25 861 210,18	24 713 399,65	26 636 651,09
Dział 758 - Różne rozliczenia	16 487 007,66	20 297 773,93	22 899 248,53
Dział 801 - Oświata i wychowanie	2 292 835,68	1 453 332,63	1 661 264,38
Dział 851 - Ochrona zdrowia	70,00	100,00	16 399,90
Dział 852 - Pomoc społeczna	1 352 231,81	1 360 192,57	1 281 185,67
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	220 000,00	614 784,68
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	172 630,00	87 267,71	56 081,14
Dział 855 - Rodzina	17 531 780,44	20 309 910,45	19 630 979,67
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	74 660,18	54 313,65	306 703,61
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	44 158,85	19 563,64	375 380,68

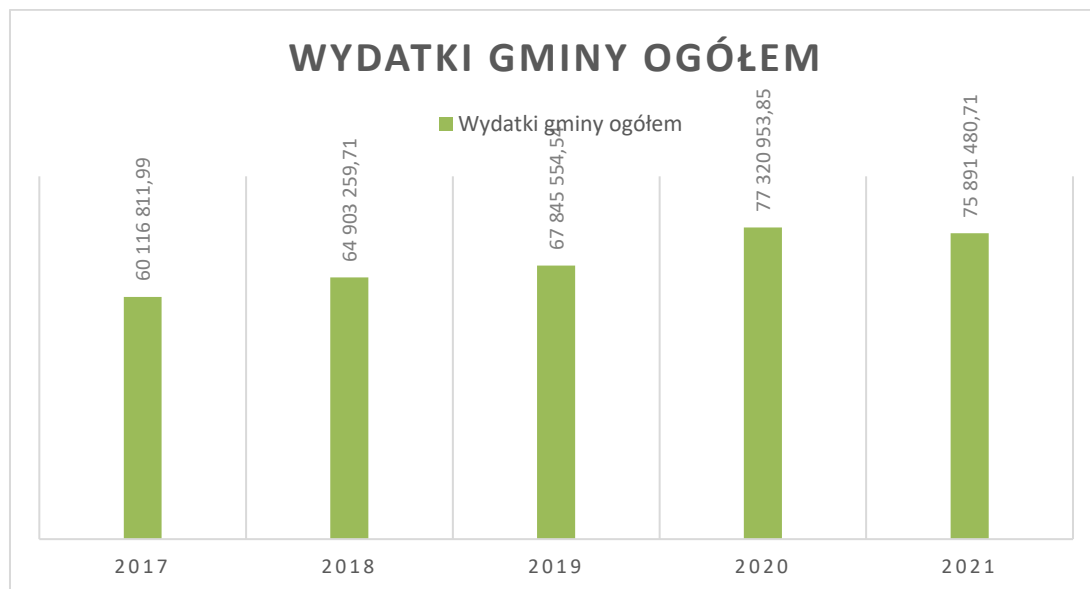
Dział 926 - Kultura fizyczna	0,00	0,00	12 521,40
-------------------------------------	------	------	-----------

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

6.2. WYDATKI JEDNOSTKI

Wydatki z budżetu gminy Sława są wyraźnie skorelowane z przychodami w poszczególnych latach. Od 2017 roku wydatki gminy wyraźnie rosną - podobnie było z przychodami w tym roku. W latach 2018 i 2019 wydatki systematycznie rosły. Rekordowo wysokie wydatki w ostatnim okresie miały miejsce w roku 2020 – gmina wydała 77 320 953,85 zł . Był to rok zdominowany przez sytuację globalną związaną z pandemią COVID-19, ale dla gminy Sława był to także rok realizacji ważnych inwestycji, która korzystała w maksymalny sposób z dotacji zewnętrznych, przede wszystkim środków pochodzących z UE. Najlepiej sytuację tę obrazuje wysokość wskaźnika *udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem*: w 2020 roku wynosił on dla gminy Sława 15,5 %. Rok wcześniej i rok później osiągnął poziom 10,5 %. W roku 2021 wydatki były niższe niż rok wcześniej i wyniosły 75 891 480,71 zł. Wykres znajdujący się poniżej przedstawia szczegółowe zestawienie wydatków budżetu gminy Sława w latach 2017 – 2021.

Rysunek 12. Wydatki budżetu gminy Sława w latach 2017 – 2021.

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Struktura wydatków gminy Sława pokazuje, że duża ich część to tzw. sztywne wydatki związane przede wszystkim z funkcjonowaniem oświaty i pomocy społecznej. Obszary te stanowią znaczącą część kosztów funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego.

Tabela 19. Struktura wydatków budżetu gminy Sława.

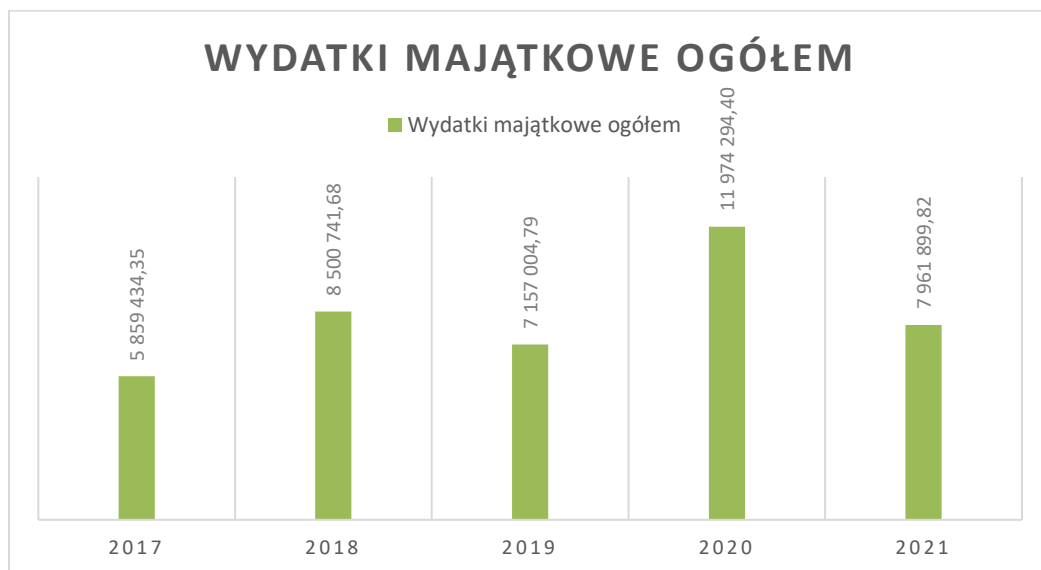
Dział	2019	2020	2021
ogółem	67 845 554,54	77 320 953,85	75 891 480,71
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	1 043 497,42	1 079 456,14	1 708 043,49
Dział 600 - Transport i łączność	1 458 988,22	4 917 370,65	3 447 891,18
Dział 630 - Turystyka	3 337 907,51	5 829 482,18	2 754 213,45
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	1 372 893,76	798 751,35	289 746,61
Dział 710 - Działalność usługowa	190 927,71	255 347,84	466 946,76
Dział 750 - Administracja publiczna	6 938 188,17	6 743 995,38	7 233 176,10
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	117 605,00	114 006,00	2 500,00
Dział 752 - Obrona narodowa	600,00	0,00	0,00
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 865 290,45	1 440 568,88	1 242 944,07
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	690 365,27	578 956,06	413 407,01
Dział 801 - Oświata i wychowanie	23 141 690,84	24 946 395,19	27 223 334,21
Dział 851 - Ochrona zdrowia	351 665,66	357 349,98	388 165,89
Dział 852 - Pomoc społeczna	3 409 105,64	3 886 791,16	4 215 679,82
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	132 847,85	509 693,73
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	350 742,29	236 947,42	213 776,94
Dział 855 - Rodzina	17 840 932,78	20 682 575,79	20 028 448,18
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 110 692,43	1 707 702,69	1 843 818,60
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 814 543,41	3 095 027,19	3 376 131,83
Dział 926 - Kultura fizyczna	809 917,98	517 382,10	533 562,84

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Rozwój gminy oparty jest o rozbudowę infrastruktury publicznej. Dlatego istotne znaczenie ma zdolność jednostki do finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych. Największe wydatki majątkowe

gmina poniosła w 2021 r. - 11 974 294,40 złotych. Średnia wartość wydatków majątkowych na przestrzeni ostatnich pięciu lat wyniosła 8 290 675,01 złotych. Jest to wartość jaką można przyjąć badając zdolność samorządu do podejmowania wyzwań infrastrukturalnych w perspektywie najbliższych lat.

Rysunek 13. Wydatki majątkowe gminy Sława.

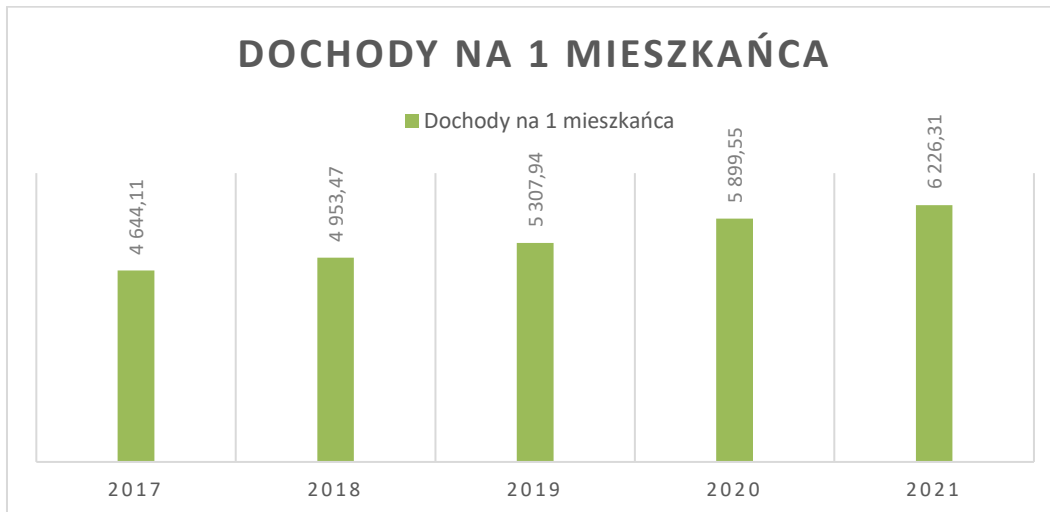

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

6.3. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU NA MIESZKAŃCA

Analizując finanse gminy Sława należy również zwrócić uwagę na dochody danej jednostki terytorialnej w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W ciągu ostatnich pięciu lat dochody te stale rosną. W 2017 r. było to 4 644,11 złotych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2021 r. dochody gminy Sława w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 6 226,31 złotych. Niniejsza analiza również wykazuje, że w badanym okresie rośnie systematycznie o około 7%. Najwyższy wzrost rok do roku miał miejsce w 2020 r. i wyniósł około 11% w stosunku do roku 2019.

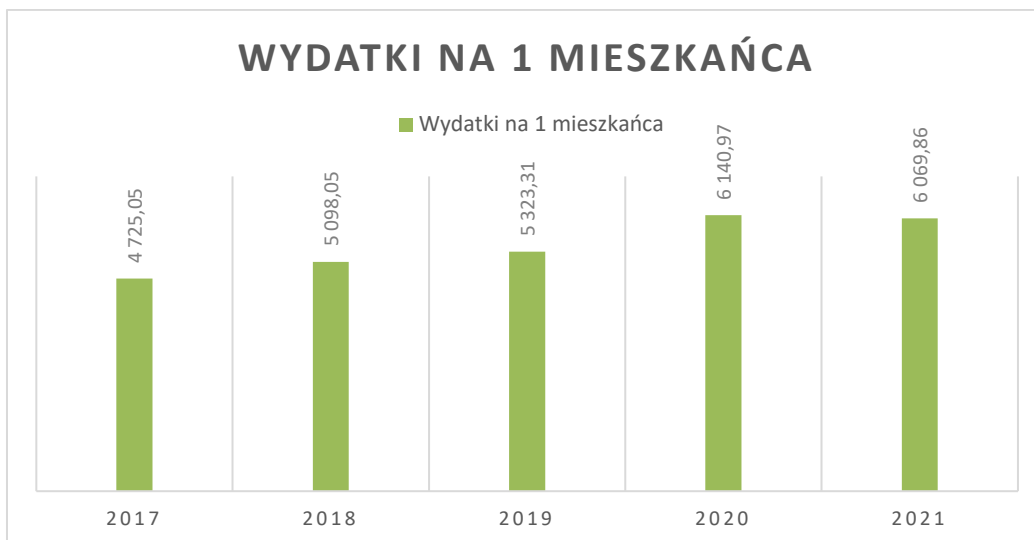
Rysunek 14. Dochody gminy Sława w przeliczeniu na mieszkańca.

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Wydatki budżetu gminy Sława na jednego mieszkańca w ostatnich pięciu latach wykazują trend wzrostowy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze w okresie tym średnie wydatki na mieszkańca to 5 471,45 zł. Największą wartość wskaźnik ten osiągał w 2020 roku, by rok później nieznacznie spaść. Szczegółowe zestawienie zawiera wykres znajdujący się poniżej.

Rysunek 15. Wydatki budżetu gminy Sława w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

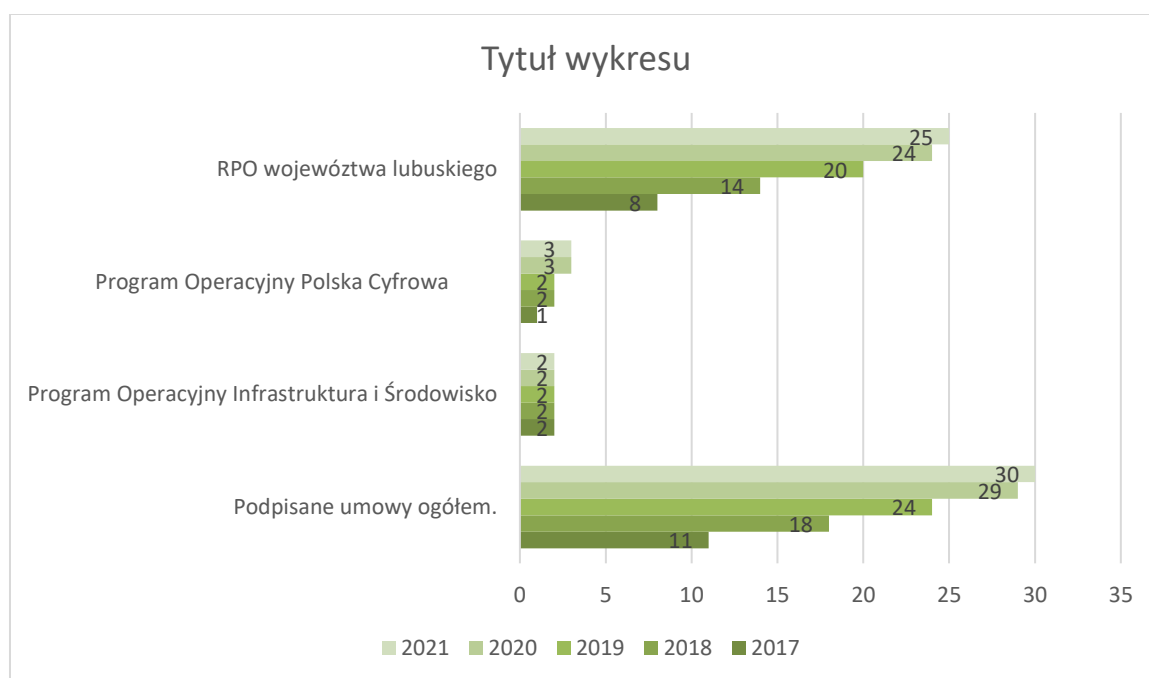
Innym ważnym wskaźnikiem mówiącym o kondycji finansowej gminy jest wskaźnik G, czyli wskaźnik dochodów podatkowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy. Jego wartość jest publikowana corocznie przez Ministerstwo Finansów. Wskaźniki dochodów podatkowych ustalone w odniesieniu do jednego mieszkańca gminy, powiatu czy województwa stanowią podstawę

do wyliczenia kwot przeznaczonych na części subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego oraz kwoty wpłat do budżetu państwa. Wskaźnik ten dla gminy Sława w 2022 roku wyniósł 1917,59 zł. Ważny w kontekście interpretacji wskaźnika G dla gmin jest także wskaźnik Gg, czyli wskaźnik dochodów podatkowych w kraju do liczby mieszkańców kraju. Aby sprawdzić sytuację gminy na tle kraju w zakresie dochodów podatkowych, należy przeanalizować stosunek wskaźnika G do wskaźnika Gg. Ten ostatni w 2022 roku wynosił 2 122,33 zł. Wskaźnik dochodów podatkowych gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Sława stanowił w 2022 roku 90% wskaźnika Gg dla kraju.

6.4. FUNDUSZE UNIJNE

Na terenie gminy uprawnione podmioty korzystają z dofinansowania zadań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych ze środków unijnych. Największą liczbę umów o dofinansowanie na terenie gminy podpisano w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2020. Beneficjenci sięgali jednak także po dofinansowanie z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Szczegółowa liczba podpisanych ostatnio umów prezentuje poniższy wykres.

Rysunek 16. Liczba podpisanych umów ze środków europejskich.

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny